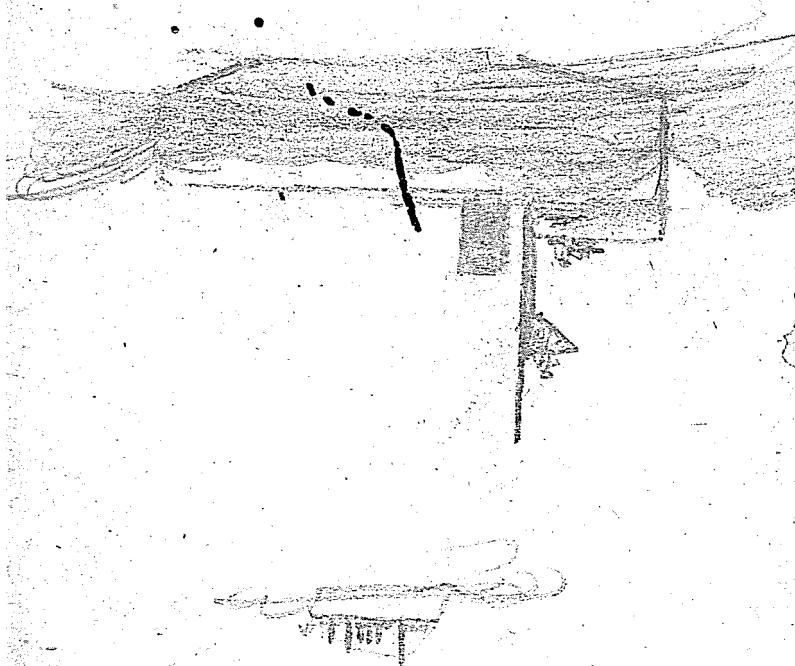

انتم اوارمہ نہ دیکھو ال دیکھو می

پہلے سے وہاں پر

1505

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

پادشاہ معارف پرور و شہنشاہ معالی کسٹر افندیز
حضر تلرینک سایہ شاہانہ لرنڈہ بالجملہ علوم و فنون ترقی
ایلمکدہ و بتون تبعہ صادقہ شہریاریلری اثرهایون میامن
مقرون خلافتناھیارینه تبعیتله تعلیم و تعلمده مسابقت
کوسترمکده در .

قوللری دخی ریاض عرفان خاقان جهانده یتشمش،
وانواع نعم و عواطف خسروانه یه نائلتله اکتساب فیض
ایتمش اولدینعمدن، شو نعمتک شکرینی ادا ایتمک مقصدیله،
اطفال مملکتله لزومنی حس ایلدیکم بر طاقم رساله لر
نشرینه غیرت ایتمکده یم .

بوکرده مشهور {لاروس} لغتک نهایتده بولنان {Note}
نوطلردن بزہ فائده لی اولان قسملرینی ترجمه و بعض

مواد نافعہ علاوہ سیلہ اوفاجق بر لغت طرزینہ قویدم .
مندرجاتی ہر کون لسان ناسیہ دائر اولان بعض تعیراتک
شرحندن عبارت اولدینی لجهتله کنجلمزہ اولدجقہ
فائدہ لی بر زمین مصاحبہ تشکیل ایده بیله جکندن
« لغت مصاحبت » دیه آد ویردم . اومدیغم رغبتہ نائل
اولورسه ، بوندن صوکره کی طبعنده دها زیادہ توسیع
واکالنه چالیشه جغمی وعد ایلم .

۱ ربیع الاول ۱۳۱۰

بال حسن اوغلی

نجیب عاصم

لغت مصاحبت

برنجی باب

باب الف

آب حیات } Tonsain de jouandre برصودرکہ ایچنلرک
شباتی عودت ایدوب الی الابدیر حیات اولور
ایمش . خضر والیاسه شربی نصیب اولدینغدن الی یوم القیام حی
ایمشلر . بوگا شاعر لر منز آب خضر ، آب حیوان گئی بر چوق
آدلر ویرر وبر چوق شیلری بوگا بگنزه دیرلر .
آب حیات ، متصوفه اصطلاحنده « علم لدن » معناسنه
مستعملدر ؛ وعربجه سی مألحیاتدر .

ایجد } اسکیدن لسان عربی حروف هجاسنی جامع اولمق اوزره
ترتیب ایدیلن الفاظ معروفه نك برنجیسیدر . قول

معروفه گوره بونلرڭ معنارى يوقدر . ابجد حسابنىڭ اڭ زياده قوللانىلان صورتى شودر :

ا	ب	ج	د	ه	و	ز	ح	ط	ى
١	٢	٣	٤	٥	٦	٧	٨	٩	١٠
ك	ل	م	ن	س	ع	ف	ص	ق	
٢٠	٣٠	٤٠	٥٠	٦٠	٧٠	٨٠	٩٠	١٠٠	
ر	ش	ت	ث	خ	ذ	ض			
٢٠٠	٣٠٠	٤٠٠	٥٠٠	٦٠٠	٧٠٠	٨٠٠			
			ظ	غ					
			٩٠٠	١٠٠٠					

(ء) ايله (آ) دخى (١٠) برصايلوز . (ك) كڭ ڊرت نوعى ده
 ٢٠ حساب اولتور . پ، چ، ژ حرفلرى عربيلرى حكمنده در .
 بونلر شعرده تاريخ سويلك ايچون قوللانىلور .

آپيس } Apis مصر قديمك اڭ مشهور معبودلرندن بريسى
 اولان اوکوز در .

ققط براوكوزڭ معبود اوله نيلسى ايچون وجودى كاملاً
 سياه اوليق و آلتندە هلال شكلندە بيض بولتق شرطلرى وار
 ايدى . بواوكوزڭ گبرمهسى بتون سكان مصرڭ ماته گبرمهسى
 موجب اولوردى . ثورمردە ، مومياالنور ، مكلف جنازه آلايى
 ايله قالديريلور ايدى . تأسف عمومى كهنهك يڭى برمعبود
 بوله سنه قدير سويردى .

آيين يورطيسى ، برنوع زراعت يورطيسى اولوب، اوکوز ارباب زراعتك زفيق و تمثالی اولديغندن اومرتبه اصعاد ايدلشدر. يوقسه: نر دوز يهوه اورسك اشك نه اشكدر.

آتش } Feu يونان اساطيرنده (پرومته) نك چاقاق
 طاشندن آشي چقارمه يي اوگرتديگي ايچون
 هر قومه متشكر اوله رق كنديسنه بالجه صنايعك موجودى نظريه
 باقارلر. متقدمين آتشك صافيت و علويتنه باقهرق عناصرك اعلاسى
 عد ايدرلر ، و عبادت ايدكلرى كوكب نهارى - يعنى -
 گونشك تمثالی صايارلردى . ايسته عبادت نار ، بو سببه عبادت
 شمسى تعقيب ايلش ايدى . روملر آتسه طاپندقلرى گي
 رومه ليلرده آنلرى تقليد ايتمش و (نوما) نار مقدس ياقاق اوزره
 ير آتشكده اويوندرمشدر . آتشپرستك حالا آمر يقاده باقيدر .
 يونلر ايلك لقمه يي آتسه اهدا ايتمدهن (يعنى آتمدهن) طعام
 ايتمزلر . هر آقشام ياقدقلرى آتشك باشنده تغنى و رقص ايدرلر .
 مذهب زردشتينك وقتيله اوروياده نك زياده رواجي اولدينى و كنديسنه
 مخصوص عبادتگاهلردن ماعدا هر خصوصى خانه ده ده محلى
 بولدينى متفق عليهدر .

آتشپرستكده مخصوص معابد و كهنه و عبادات هر قومك
 بديتده گورلش و حالا تانارلردن بعض طوائف قبله لر نك

قيولرني جنوبه آچق و جنوبه دونمەدن صو ايجمومك گي
عادتلرني محافظه ايلكده بولمئشدر.

ات كسي مي } Carnival قارناوال ، «الوداع ، يالحم»
معناسنه لايئجه بتركييدر كه ترجمه ده كي ات
كسي بونك ترجمه سي ديمكدر . شمدي بو زمانده اجرا اولنان
اكنجه لر ، حالا المانلر ك اجرا ايلكده اولدق لري «دلي يورطيسي»
گي رومه ليلردن قاله «باقشانال» و «ساتورنال» نام يورطينك
تقليديدر . باقشانال ، شراب الهى اعتقاد اولنان «باقكوس» نامنه
اجرا اولنان يورطيدر . «ساتورنال» ايسه «ساتورن» الهنك
يورطيسيدر .

اجناس بشر } Racer گرک وقتيه و گرکسه زمانمزده
دنيانك بش قطعه سنده بولنان انسانلر اوچ جنسه
تفريق ايديله بيلور كه آنلرده بياض و يا قاقاسي ، صاري و ياه غولي ،
قبره يا خود زنجي در . بالجه اقوام متمدنه برنجي جنسدن اولوب
آورويا ايله ، آسيانك غرب و آفريقانك شمالنده ساكندر لر .
ايكنجي جنسه منسوب اولانلر عرق ابيضك ساكن اولديغي
اقاليمك شرقنده اوطورورلر قالموق ، لاپون ، اسكيمو ، شرقي
سبرياده كي قبيله لر ، فيليين ، ماريان ، قارولين آطه لري اقوام
وسكنه سندن عبارتدر . اوچنجي سي آطلاس طاغلرينك جنوبنده
ساكن اولوب حبش ، قافر ، وهوتانطو قبيله لريني تشكيل ايدر لر .

فرانسہ علماسندن بوفون عائله جسميه بشریه نك ارانه ایلدیگی
 اختلاف ایله برابرینه برنوعه منسوب اولدقلرینی اثبات ایچون
 شووجهله اداره افکار ایدیور: « اوروپانك بیاض، امریقانك
 صاری، آفریقانك سیاه آدمی لون اقلیم ایله تلون ایدلمش
 بر آدمدن بشقه برکیسه دگلدر. »

ادوار اربعه } *Les quatre âges* قدما: تاریخ بشرده
 (درت دور اعتبار ایدرلردی . ۱) دور
 ذهبدرکه، بومدنده ارض اوزرنده یالگیر فصل ربیع حکمفرما
 اولمش وبو بهار دائمی ایچنده یاشایان انسانلر صفوت و حلیت
 خلقیه لرینی محافظه ایتشدز . ۲) دور فضا درکه، بودورده
 انسانلر درجه عالیای عصمتدن سقوط ایلشدز؛ طوح ودمیر
 دورلرنده ایسه مشقت پیدا اولشدز .

فیزیولوژی علماسیده عمر بشری درت دوره تقسیم
 ایدرلر . ۱) ۱۵ یاشنه قدر، صباوت؛ ۲) ۲۰ : ۲۵
 شبابت؛ ۳) اللی بشه قدر کهولت؛ ۴) هرم ویری دوریدر .

استالانمیت } *Stalagmite* طوپراق آرالرندن صیزه رق
Stalactite بر آلتنده بر بوشلغه واصل
 استالانقتیت } اولوب دروننده منخل بولنان اجزا اکسیه یی،
 اومغاره نك طواننه ترك ایدن صولرک ترسبیدن حاصل اولان
 قاعده لری یوقاریده ورأسلری آشاغی صارقیق مخروط شکلنده گی.

طبیعی عمودلره رومجهدن آله (استالاقیت) دیرلر. آشاغی دوشون
 صولرک دروننده کی مواد کلسیه بربری اوزرینه بیغیه رقیق بوقاری
 طوغری تشکیلی ایدن عمودلره ده (استالاقیت) دینوز. بعض
 مغارلرده هرایکیسی ده قاعده لری قالدین وراس طرفلری اینجه
 عمودلر تشکیلی ایلر آلتدن اوستدن بربرینه قاریشهرقی غریب
 بر منظره حاصل ایلر. استالاقیت پک عجیب وشایان تماشای
 بر منظره تشکیلی ایلر: هله حاوی بولندیغی مغاره یه برمشعای
 ایلر گریلورسه تماشاسنه طویولماز. بونوع مغاره لردن اکثر
 ممالکده برقاچ دانه بولنور.

آشی } Accine انگلیز اطباسندن (جنر) کویلدی
 اینک صاعمه قله مشغول اولانلرک عموماً چیچک
 علتندن آزاده اولدقلرینه دقت ایلش ایدی. براینک ممسنی
 معاینه ایلدکده اوزرنده بو حیوانه مخصوص وساری برالتهابلی
 چان گوردی. بوندن بوچانلرده بولنان ویروسک عارضی
 اوله رقی صاعمه قیلره آشلانمه سیله آنلری چیچکدن محافظه ایلدیگی
 نتیجه سنی چیقاردی. بوکشی ۱۷۷۶ سنه سی ایش ایدی؛ فقط
 یگریمی سنه مجربه وتدقیق ایلر تماماً مطمئن اولدندن نشر ایلدی.
 بوگامکافات اوله رقی انگلیز پارلمنتوسی کندیسنه ۵۰۰,۰۰۰ فرانک
 ویردی.

افکار جدیددن هیچ بریسنک اوغرامه سی ممکن اولمان
 مانعه یه آشی ده اوغرادی. هرکس آشی حقنده درلو درلو

فكر لرح ذاهب اولدى؛ نهايت حكومتلك بعضيسى چوجقلىرىنى
 آشلادانلره مكافات ويرمگه قدر فدا كارلىق گوستردى. بوگون
 اقوام مدنیه آئينك فائدهسى تقدير ايلشدر .
 آتى { داليرمه كلسنه مراجعت بيوريله .

اعتدالين نقطهسى } Equinoxe گيجه ايله گوندىك مساوى
 اولدقلىرى ايكي گون ارض اعتدالين

نقطه لرندە بولدىغى زمانه تصادف ايدر . بۇده هر سنه مارت
 طقوزى ايله ايلول اون برنده وقوعه گلور؛ چونكه اوگونلرده
 ارضك ايكي قطبي گونشه عيني مسافهده بولنهرق هرايكيسى ده
 برصورتله تنوير ايديلور وارضك تماما ياريسى آيدىنلق وياريسى
 قراكلق اولور . دائره استوايه ، دائره اعتدال دخى دىرلر .
 بونك سببى ايسه يوقارنده گوستريلن تاريخلرده ارض ايله شمسهك
 دائره استواء شمالي اوزرندە بولنهر سيدر .

ارضك شمسه الك زياده مائل بولدىغى يعنى ارضك ايكي
 قطبلرندن بريسي تاماميه ضياى شمسه معروض اولدىغى حالده
 ديگرى مظلم قالدىغى زمان ارضك محورى اوزرندە بولدىغى
 نقطه يه ده قلب نقطهسى دىرلر كه بولنردن قلب شتوى كانون ثانى
 طقوزنده وقلب صيفى ده حزيران اون برنده وقوعه گلور .

آفاده مى } Académie جمعيات فييه ، ادبيه صناعيه .
 حرکات بدنیه (ژيمناستيق) يه نام عمومى اولان

آقاده می نامی وقتیه فلاطونک درس حکمت و یردیگی باغچه صاحبی اولان « آقاده موس » ک نامندن قاله در .
فرانسه ده باشلیجه بش آقاده می موجود اولوب بونلرک هبسی (انستیتو Enstitut) یعنی انجمنه رانسه نام عمومی آتده مجتهدر . بو بش آقاده می ، علوم آقاده میسی ، صنایع نفیسه آقاده میسی . ادبیات آقاده میسی ، علوم اخلاقیه و سیاسیة آقاده میسیدر .

Or } آلتون معدنلرک اڭ صاف ، اڭ زیاده
قابل تطرق و انحرار یعنی تل حالنه کچمگه مساعد
اولانیدر . بر میلیمترونک ۹۰۰ ده بری قدر اینجه لگنه قدر ورق حالنه کتیرمک تمکندر . صدونیک ثقلتی بر فرض اولدیغنه گوره آلتونکی $\frac{1}{19}$ در . آلیق ۱۹۰۰ درجه حرارتده غلیان ایدر . اکثریا زیر زمینده صاف اوله رق بولنور . بو سیله اسکی انسانلرک اڭ ابتدا معلومی اولان معدن آلتوندر . صیان و سائر آلتلر ابتدا آلتوندن اعمال ایدلشدر . اڭ مشهور آلتون معدنلری آمریقادا برازیلیا ، شیلی ، مکسیقا و اون بش سنه دنبری کالیفورنیا و اوسترالیا ده در . بر چوق نهرلر اوافق آلتون لوحه جکاری آقیدرلر . بر کیلوغرام خالص آلتون ۳۴۴۴ فرانق ۴۴ سانتیم ایدر . مساوی ثقلته بولنان بر آلتون گوموشک اون بش بچق مثل قیمتده در ، بومعدن هر زمانده علامت غنا و دارات عد ایدلشدر . کیای باطل طرفدارلری

بومعدنه بزچوق گوزل اسملر و بزچوق خاصه لر اشناد ايدرلر .
و محبوب عد ايلدكلري بو محبوب اصقري معادن ساره دن
اعمال ايجون بزچوق امك ومصرف صرف ايدرلردى .

الفبا } Alphabetه لسانلر بيننده اختلاف بولديغى حالده
الفبارك اكرثيسى آراسنده بك زياده مشاهت
موجود اولديغندن هپسنگ بر اصلدن تشعب اينديگنه حكم
اولنور . الفبانك اختراعى شرفى فنيكه ليله عائد اولديغى
مرويدر . فنيكه ليلردن (قادموس) يونانستانده كتابت و قرائى
تعليم اتمش و اورادن رومايه سرايت ايلش و رومه ليلردن ده يكي
لاتين اقواى دنيلن فرانسز ، اسپانيول ، پورتكيز ، ايتاليان ،
الح الفباسى انتشار ايلشدر .

لسان عربى الفباسى هر تقدرو اوروبانك كيلرك عكسنه
اوله رق صاغدن صوله يازلقده ايسه ده عدد واسامى حروف
شرقيه و غربيه ده بك زياده مشاهت گورلمكده اولديغندن بونك ده
فنيكه ليلردن آلمه اولديغنه ايتاليه بيلور . هله اقوام ساميه
حروفنك اشكالى دخى يكدىگرينه بك مشاهدر .

لسان عربى الفباسى بوگون جزئى تعديلات ايله بالمله
اقوام اسلاميه نك يگانه واسطه تحرييدر . فقط قبل الاسلام
اكر اقوامك كنديلرينه مخصوص ياز يلرى وار ايدى . علم
آثار عتيقه و قبل التاريخيه ناميله ميدانه چيقان علوم اقوام سا-
لفه نك كتب توارينه كچميان احوالى تحقيق ايلديگى صره ده

ترکلرک ازمته قديمده پک مترقی بر هیئت اولدیغنی وحتی
 آثوریا لیره «خط میخی» بی تعلیم ایلدکلرینی میدانه چیقارمشدر.
 چینلیلرک، مصریون قديم گبی، الفبالری یوقدر. بوتومده
 یازی اشارتی اشیا وافکارى ترسیم ایدر. مصریلرک ایر روغلیف
 یازیلری ده بویله ایدی. فقط فنیکه لیلر الفبا صورتنه افرایلیشدر.
 الکتریسیته } *Électricité* بوماده سیاله میلاددن ۷۰۰
 سنه اول یونان حکما سنندن «تالس»
 واسطه سیله کهرباده کشف ایلدیگندن رومجده «الکترون»
 دینلن کهربا اسمی الکتریقه ویرلشدر. زمانم زده هر جسمک بری
 «مثبت» و دیگرى «منفی» اوله رق ایکی نوع الکتریتی حاوی
 اولدینی معلوم اولمشدر. بواکی نوع الکتریقیته هر قنی برسپیک
 تأثیریه طرد ایدیلتجهیه قدر حال خفاده بولنور. اوجسمن حاوی
 اولدینی بر نوع الکتریتی طرد ایلدکده اوجسم دیگریه الکترون
 یقلنمش اولور. هر ایکی نوع الکتریتی دایما یکدیگریله امتزاجه
 مائل اولدقندن، مثبت الکتریتیله الکترونلر بر جسم، الکترون
 یقلنمش ویا خود منفی الکترونلر بر جسمه مقابل طوتلسه
 حادثه الکتریتییه حصوله گمگه باشلار. ایکی الکتریتی اختلافی
 اکثریا شراره وگورولتی ایله مترافق اولور. فورطنه اثناسنده
 ظهور ایدن گورولتییه «رعد» وشراره سنه «برق» دیرلر؛
 بوجالده مبادله الکتریتییه یا مختلف نوع الکتریتیله الکترونلر

ایکی بلوط ویاخود بر بلوط ایله ارض آراسنده وقوعه گلور .
 اگر ارض ایله بلوط آراسنده واقع اولورسه، انسان، حیوان،
 آغاج گبی اشیای متوسطیه ییلدیرم دوشر . الکتریک علماسندن
 برچوغی ایکی نوع الکتریک وجودندن اشتباه ایله فرضیات
 سائر درمیان ایدیورلرسه ده هنوز ادعایینی تأمین ایدهجک
 ادله قطعیه درمیان ایده مدکلرندن آندن صرف نظر ایلرز .
 الکتریک هنوز کندیسندن بکلینلین خدماتی ایفایه مساعد
 بر درجهیه گله مامشدر .

مع مافیہ انتقال افکاره بر طریق آهنین اولان تلغراف
 وتلفون وحفظ اصواته بر صندوقه حدید اولان فونوغراف
 وسائر تطبیقات الکتریقیه وله رس عقول بر درجهده اولوب
 دها برچوق خدماتهده تطبیقنه صرف همت ایلمکدهدر .
 { الله تعالی } سید شریف شویله تعریف ایدر :
 بر علمدرکه کافه اسمای حسنانک معاینستی جامع
 اولوق اوزره اله حقه دلالت ایلر . اهل سنت عندنده جناب
 باری به شویلهجه اعتقاد کر کدر .

الله بر در یوقدر نظیری هر شیک اولدر بدأ واخیری
 طوغمش دکدر برنسنه دن یا برنسنه طوغماز ذاتندن اصلا
 برکوک کونش آی آتش صواشجار قوشلر بالقر انواع ازهار
 انسانله حیوان بالجمله مشهود اولمش خدانک امریله موجود

هر شیئی یوقدن الله یراندی
 یوقدر خدانک ضد و مثالی
 ذاتی منزله لون و صوردن
 هم جسم و جوهر همده عرضدن
 یوقدر تغیر اولماز تبدل
 الله واردی عالم یوغیکن
 یوق وارلغنده اولله آخر
 حقیق ایشنده حکمت وار اما
 نقصان صفتدن ذاتی بریدر
 علم و کلامه سمع و ارادت
 ذاتیه قائم ثابت صفاتی
 الله علیم اول علم خدایه
 هر شی خدایه معلوم و مدلول
 الله کلیدر اما مبری
 سامعدر الله یوق سمعه مانع
 الله مرادین اجرایه قادر
 ناظر در الله بی چشم و آلت
 قادر در الله هر امره قادر
 حی و قدیمدر باقی و دائم
 احیا اماته ایجاد ایله خلق

الجمه کونی الله دوناندی .
 محدث دکلدر اولماز زوالی
 وقت وجهتدن هر در لوی بردن
 الله بریدر برده غیر ضدن
 ذاتنده حقیق یوقدر تعلل
 هم وارلغین بیل سن کن دیسنندن
 ذات جلیلی هر شیئه قادر
 اولماز عبث ایش اللهمده اصلا
 وصف کالات آنده جلیدر .
 کورمک حیاته تکوین و قدرت
 عینی دکلدر نه غیر ذاتی
 ایرمن عقلار چون بی نهایت
 اللهم یوقدر برنسنه مجهول
 صوت و دهانندن واجب تعالی
 بی اذن و آلت هر صوتی سامع
 هر نه دیلر سه اول آنده حاضر
 هر دائم ایله هر شیئی رؤیت
 قدرت آنکدر یوق بشقه ناظر
 وصف جلیلی ذاتیه قائم
 بالجمه تکوین فعلی محقق

اسماء حسنی، لازمدر اوگرن بله (شفا) دن یایشقه یردن
 نیل آخرتده واردر نهایت مؤمنلر ایچون اللہی رؤیت.
 (تحفة الاسلام)

الماس } Diamant بو جسم تبلر ایتمش فحم خاصدن
 بشقه برشئی اولیوب معادنک الک صاف واک
 سرتیدر . بالجله مؤثرات کیمیویدن ازاده اولهرق حل ایدیله مز .
 هر جسمی چیزر وهیج بریسی کنیدیسی چیزه مز ؛ بوسیله الماس
 کندی طوزیله جالانور . ندرت و براقلی حسیله سوس وزینتده
 قوللانیلور ؛ جام کسمک ایچون جاجیلر ، محور یایمق ایچون
 ساعتجیلر ، احجار ذی قیم جلاسمیچون حکاک و نقاشلر الماس
 قوللانیلور . باشلیجه اولهرق هند و برده زیلاده بولور . فرانسه -
 ترک (رده ژان - یعنی وصایت) نامنی و یردکلری الماس اوروپاده
 بولنانلرک الک براقیدر ، بوماس ۱۳۶ قیراط (۲۷ غرام) در .
 (۴۰۰۰۰۰۰) فراتق قیمت تخمین ایدلکده در . فرانسه تاج
 قرالسنه عاندالماسلرک عددی ۱۸۲ ۱۶۴ اولوب ۱۸۷۵۱ قیراط ثقلتنده
 و ۲۰۹۰۰۲۶۰ فراتق قیمتده در . الماسک عربجه سی (ماس) در .
 آمازون } Amazonas اساطیر یونانیده ده سلاحشور بر قبیله
 نسواندر .

بو قادینلرک ، ازکک چوجقلری نی ترک ، ودها زیاده سهولته اوق
 آتیه نیلک ایچون صاغ مه لری ای احراق ایدلکلری مریدر . تاریخ

ودھا طوغریسی افسانہ لبر برچوق آمازون صایار بولردن یانہ
زیم تروایلرہ اعانہ ایتمش؛ نومیرسی کیشروی افنا ایتدیرہش؛
تالسمیرسی اسکندری زیارت ایتشدرد. متأخرین، امریقانک
کشفندہ جنوبی آمریقادہ (ماراغنورہ) نهرینک ایکی ساحلندہ
ارککلردن دھاجسارتلہ محاربه ایدر قادینلرہ راست کلدکارندن،
یونان آمازونلرینہ نسبتلہ، بولرہ ونہرہ اواسمی ویرمشلردرد.

انقطاع تنفس } Asphyxie صویہ طالمق، ایب ایلہ
بوینندن آصلق ویابوغولق، مہلک غازلر

تسمی ایلہ نفس منقطع اولور. بو حالده بالجلہ علام حیاتیہ معطل
قالور. صوده بو غلق ایلہ کومورک یانمہ سندن حاصل اولان غاز
(حامض فحم) ی قوقلایہرق بو غلمہ بزبرینہ بکزدیلہ بیلور.
بولردہ سبب ممات نہ صو ونہدہ حامض فحمدر، آجیق هوای
نسیمینک فقدائیدرد. نفسی کسپلشارہ امداد ایچون خستہ ی
آجیق هوایہ چیقارمق، البسہ سفی صویمق. آق جگرلرینہ هوا
ویرمک، جریان دمی اعادہ ایچون قوتلیجہ وجودینی اوغمق ایجاب
ایتدیگی گبی بعض حالردہ قولندن قان آلق لازمدر.

انگړك } Fipere بیلانلرک انواع کثیرہ سی ایچندہ
اسمرقرمزسی زنکلی انگړك (افعی) دینلندن زیادہ

ممالک معتدلہدہ زهرلی بیلان یوقدر.

آمریقانک چنغراقلی تعبیر اولنان ونملی یرلردہ بولنان

يىلانى بوندىن دھا كسكىندىر . ھلە چىغراقلىنىڭ زھرى برەلدىكى
 اڭ ايرى انسان وحيوانى بر ساعتدە اتلاف ايدەجك مرتبەدە
 قوتلىدۇ . يىلاننىڭ زھرى دىلنىڭ آلتىدە وياخود اوست چىگەنىڭ
 اوگىندە بر طاقم چىگىلر ايجىندە در . برانسانى يىلان ايصير
 ايصيرماز يارەسنى ھان طوزلى صو ايلە بيقامق وپك زيادە
 ايصىنىش دەير ايلە داغلامق الزمدر .

اهرام } pyramides / عصر فرعونلىرى واووقت مقدس
 طانىلان حيوانلىرى ايجون مقبرە اولمق اوزرە انشا
 ايدىلن قديم وجسيم بنالره اطلاق ايدىلور . پك يىكى بر فكرە نظر آ
 اهراملك انشاسى چول قوملىرىنىڭ استىلاسنەسد اولمق ايجوندىر ؛
 ۴۰ الى ۶۰ كيلو مترو مسافەدن گوريله بىلن بوانىئە جسيمه چول
 كاربانلىرى ويانىل ملاحارى ايجون رھنما اولەرق ياپلدىقلىرى دە
 خاطرە گلە بىلور . بوگى افكارك ئخالفى اهراملك مقصد انشا
 سنىڭ ھنوز نە اولدىغى آگلاشنىلە مديغنە دلالت ايلر .

اهراملك اڭ مشهورى ميلاددن اون ايكى عصر اول
 حكومت ايدن (كە اوپس) نام فرعونك انشا ايتىردىگىدر .
 ارتقاعى ۱۵۰ مترو اولوب (افل) قلەسى انشا ايدىلنچىيە قدر
 بوندىن يوكسك بنا يوق ايدى . اهراملك عجائب سبعة عالمندىر .

اهل صيب محاربه لرى } Croi ades ھان ايكى عصر
 ظرفندە سكر دغە اولەرق

پاپانگ حمایہ واوروپا قرال وسینیور لیرینگ مشارکتی ایله اجرا اولان سفرلرہ اطلاق ایڈیلور . بو محاربه لرہ اشتراک ایڈن اشخاص عموماً قوللرینہ برقرمزى صلیب طاق دقلر یچون بونلوہ اهل صلیب دینور . بومشهور محاربه لرڈن بریحیسی میلادک ۱۰۹۵ سنه سی (پیہ رلر میت) دینلن بر محذوب پاپاس طرفدن تشویق ایڈلش و صوکی ده ۱۲۷۰ سنه سی فرانسه قرال لرنڈن (سن لوئی) نك وفاتیله بیتشدر .

فرنکلر سکز دفعه اجرا ایڈکلری محاربه دن بر نتیجه چیقاره مدیلر : فقط بومناسبتله غریبلر شرقی اوگر نهرک ، بوسایه ده اوروپاده فنون ، صنایع و ادبیات اوزرینہ کلی تأثیرات نافعہ سی گورلشدر .

اورانغ اوتانغ } Ourang-outang مایمون فاملیاسندن
ذکی بر حیواندر . اوتوز ایکی دیشی وار ،
قویروغی یوقدر . کنسیدی غایت قوی وچویکدر : قامتی
ایکی متروبی متجاوزدر : حالات عادیه ده ایکی آرقه ایانغی
اوزره طوزور . آسیاده صوماترا اورمانلرنده ، و آفریقانک دائره
استوا جوارنده کی منطقه سنده بولنور . بو حیوان غریب حقتده کی
معلومات هنوز درجه کافیه ده دگلدر . دیری دیری طوتیلوب اوروپایه
کتیریلنر ، اورویانک اقلیم شدیدینه تحمل ایده مدکلرندن ، سن
کمولترنده کی حاللری لایقیه تدقیق ایڈیله مامشدر .

اولمپياد } Olimpiade مشرتى نامنه اوله رق هر دوت
سنهده بر يونانستانده اولمپياد شهرنده اجرا

ايديلن يورطيلره ديرلردى وبونلر يونانيلر ايچون دردز سنهك
برردورتاريخي ايدى. شو تقديرجه برعصر ۲۵ اولمپيادديمكدر. ايلك
اولمپياد ميلاددن ۷۷۶ و صو كى ده ۳۹۲ : ۲۹۶ سنه اولدر. اولمپياد
واحد قياسيى اوزره سنه حسابى شويله در . مثلاً يكرمى آلتيجى
اولمپيادك اوچنجى سنهسى ديمك اولمپيادك تاريخ بدئتك ۱۰۳
نجى يىلى ديمكدر. ۶۶۷نجى اولمپياد ۱۸۹۱ سنهسى تموزينك برنجى
گونى باشلادى .

اويوز } Galle بو علتك طبيعى حقتده اطبا خيلى
مناقشاتده بولنه رق خصوصى بر (وروس) -

دن ايلرى گلديگى درميان ايدرلر كن، مؤخرآ عقارب نوعندن
بر نوع حوين اولديغى وبشره تحتده كالى امنيتله تغدى ايلديگى
كشفا ايدلمشدر . بشره يى برايگنه اوچي ايله قالديره رق بومضر
حيوانجغك گورلمسى قولايذر . بوخسته لق بالخاصه از باب فقره
عارض اولور . كندى حالنه براقيلورسه اويوز اي اولمق بيلز ،
فقط بوگون همان بركونده تداويسى چارهسى بولتمشدر . تداويدن
صكره اثرى قالماز . استحمامله ، توتسى ويا بوماده طرزنده كو كرد
استعمالى بوخسته لغه دوا در .

آی } Lune قمر ارضدن ۴۹ دفعه کوچکدر؛ ارضه
اولان مسافه سی ده ۳۴۰۰۰۰ کیلومتر ودر .

ارباب هیئت قمر اوزرنده دره لر ، طاغیر ، یئار طاغیر بولدیغنی
کشف ایلشیرسه ده هوای نسیمیدن اثر گوره مامشدر . هواناڭ
فقدانیه علامت قمرده هیچ بلوط گورله مه سی، وشمس دن آلدیغنی
ضیانک اصلا انکسار ایتمه سیدر . بوسیله - قمرک هیچ اولمازسه
ارضمز حیوانلریله غیر مسکون اولدیغنه حکم اولنیور . آی،
یر اطرافنده ۲۹ بچق گونده بر کره دوزر؛ بومده ده بر عربی
آبی دیرز . دوندیگی ائاده دائما یالکیز بر یوزی ارضه
دوئمش بولنور؛ بوسیله شکلنک قالین طرفی بزه دوئمش
بر یومورطیه بکزر اولدیغنه حکم ایدر لر؛ شو تعریفدن
قمرک دیگر طرفی اصلا ارضمز گوره مز اولدیغنی اگلا شیلیور .
قمرک جاذبه سی، شمسکی ایله اختلاط ایدرک دکر لرده مه
ویندر حصوله کتیرر . بر چوق زمانلر قمرک نباتات ، صحت
وهوا اوزرینه بر تأثیر عظیمی اولدیغنه ذهاب حاصل ایدلش
ایدیسه ده بوگون اوگی افکار باطه قسماً اولسون محو اولمشدر .
بر شهر قمری ظرفنده آیده درت صفحه حاصل اولدیغندن بو صفحه -
لرک حادثات طبیعیه دن بر یسنه تصادفی طبیعیدر . قمر دن ارضه منعکس
اولان ضیا حرارتسز ضیا اولماز . قاعدۀ طبیعیه سنه موافق
اوله یلک ایچون اڭ حساس ترومتر و لرده همان حس ایدیه بیله جک

مرتبه در . آيك برنجي هفته سنده كي صفحه سته « تربيع اول »
ايكيجي هفته سنك نهايته « بدر » در ديجي هفته سنك سوكنه « تربيع
اخير » دير لر .

ايكي ال استعمالی باید نلر } Ambidextre برالك ديكر-
ندن زياده مهارتلي بولمئسني

طبيعتدن زياده تربيه يه اسناد ايدر لر . افكار عامديه باقيلورسه ،
هر مولود ايكي النى عيني مهارت وسهولتله استعماله صالح بر صورتله
طوغمق لازم گليور . فقط گرك وحشى و گرك مدنى انسانلرده ،
هرايكي النى ده بلا مشكلات قوللانه بيلنرك ندرتله باقيلورسه ،
بوفكر براز گوججه قبول ايديلور . شوصوك زمانلرده طب
جديد ، چوجفك رحم مادرده بالخاصه حملك سوكنه طوغمق
صاغ النى قلداتمغه مساعد بروضعه بولنديغنى كشف ايلشدر .
شوفكره باقيلورسه ، طوغان چوجقلمرك صاغ اللرينى استعمال ايدجك
بر صورتده تولد ايلدكلىنى قبول اتمك و تربيه نكده بو استعداد
طبيعى نى انبساطه كتيرديگنه حكم ايلك ايجاب ايديلور .

مدققين عثمانيه دن بريسي چوجقلمرك صولاق اولمئسنى قوجاقده
صاغ قول اوزرنده بولنديرمئدن وشوصورتله چوجفك صاغ
النى سربست براقه دن ايلرى گلديگنى ترجمانه حقيقت
نشر ايلديگى بر مقاله ده بيان ايلش ايدى كه بوده تربيه ماديه نك
تأثيرينه گوزل بر دليلدر .

هر قوم نردنده صولاقلق بر قصور عد ايديلهرك و دأب

چو جقن صاغ ال ایله ایش گورمگه تشویق اوله رق چو جقنك
 استعداد طبیعی اینسایه گتیرلمگه اولدیغندن صولاقن آز بولمگه در
 اییود } Iode ۱۸۱۱ سنه سی کشف ایلمش بر جسم
 بسیط اولوب اور ، صراجه ، اخلاط بارده
 وامراض ربویه ده کمال موفقیته استعمال ایلمگه در . اییود
 طبیعتده آجق مرکب اوله رق بولنوب یالکز تصادف ایله مز .
 سونکر ، حیوانات ناعمه وبالخاصه دکر یوصوفی دینلن نباتات
 بحریه دن استحصال اولنور . کویک و مورینه دینلن بالقنك
 قره جگر لرنده کثرتله بولنور . بوسیله مورینه بالنی یاغنی سل
 الرنه لیلره توصیه ایدرلر .

ایکنجی باب

— باب ۱ —

بارکیق قوتی } Force de cheval ما کنه اصطلاحنده ،
 ۷۵ کیلوگرام ثقلتی برنایه ده ۱ متر وار تفاعه
 قالدیرن قوته دینور که ، بوقوت ما کنه قوتلری مساحده واحد
 قیاسی اعتبار اولنور . مثلاً ۱۰ ویا ۲۰ بارکیق قوتنده دینلن
 بر ما کنه برنایه ده ۷۵۰ ، ۱۵۰۰ کیلوگرام ثقلتی ۱ متر وار تفاعه
 قالدیره جق قوتی حازر دیمکدر . بوقوت منتخب آتلر اوزرنده

ایندیلن تجربہ لار دن اقتباس ایلمشدر . برآت کونده آجق ۸ ساعت چالیشہ بیلدیگنندن و حال بوکه برما کنه بلافاصله ۲۴ ساعت ایشلیه بیله جگندن مثلاً ۵ بیگیر قوتنده دینلن برما کنه تمام ۱۵ بارگیرک گوزمکده ایشی گوزمکده اولدیغنی آ کلاشیلور .

باروت } *Poudre* } تدقیقات اخیرہ باروتک فشنگ
 و مهتاب گبی استعمالی چلیملر آراسنده هجرت

نبویه دن آلتی بوزسنه اول معلوم اولدیغنی میدانہ قومشدر . فقط صرمی آتمده استعمالنی بیلزلردی . هجرتک بزجی عصری اوزتہ لرینہ طوغری استانبول محاصره سنه گن فرق اسلامیه علمینده شرق ایمروطورلغی عسکرینک برنوع یانغین فشنگی طرزنده « آتش زومی » استعمال ایلدکلری گورولمشدر . میلادک ۱۳۴۶ سنه سی وقوعه کلن قره سی محاصره سنده انگلیزلر باروتی واسطه تجریب اوله رقی ایلمک دفعه قوللامشدر . روژه باقون . بیوک آلبرت ، و آلمان پایاسلرندن برتون شورایچ آراسنده باروتک کشف و یادها طوغریسی آوروپایه صوقولسی مختلف فیہ بر مسئله اولدیغنی گبی بونلردن هر برینک درجه مساعیسیده معلوم دکلدر .

یاقین زمانلرده پاموق وخالص آزوت ایله بر ماده ملتهبه اعمال ایلمشدر . Fulmicaton پاموق باروتی دیه آدلانان بوباروت عادی باروتک تأثیرنی حائر ایسهده بعض محذورلری استعمالنی تعیم ایده مامشدر . بوگونلرده هنوز ترکیبی اعلان اولنمان برباروت .

دها اعمال ایدلش و بونک حین اشتعالنده دومانى چیمدیغندن «دومانسز باروت» آدنی آلمشدر . باروتک یا سیلوب صائلسنده امنیت عمومیه ایچون تهلسکه موجود اولدیغندن اکثر حکومتلرده اولدیغی کبی حکومت سنیه عثمانیه دخی باروتک اعمال و فروختنی تحت انحصارنده بولندرمقدهدر .

Barometre } عثمانلیجهسی «مقیاس هوا» ذر .
بارومتر } بو آلتی غالبه ناک شا کردی اولان ایتالیالی

طوریحالی ۱۶۴۳ سنهسی اختراع ایلشدر . آلت، هواى نسیمیک تضییقی ارانه ایدر . الده بارومتر اوله زرق بر مجل مرتفعه چیقلدیجه، تضییق هوا آزاله جفنه و جیوه ستونی ده هوا تضییقی ایله موازنت کسب اتمک ایچون آشاغی اینه جگنه مبنی، بو خاصه - دن استفاده ایله ارتفاعلرک مساحه سنده استعمالنی فرانسه حکما - سندن «باسقال» موقع تطبیقه وضع ایلشدر . بارومتر بر درجه به قدر هوا نیک گوزلک و قانغنی ده ارانه ایدر . زیرا هوا قوری ایکن ایصلاق هوا به نسبتله ده خفیف اولدیغندن، یا غمور یا غمیه - جفی وقت جیوه ستونی یوکسلور، عکسی حالده دخی آچالور . بارومتر نیک معروف اولان شکلدری چنساقلی، سیفونلی، قادرانلی دینلندر .

Ballon Arosta } بر مایع دروننه طالد -
بالون } یریلان هر بر جسم صلب، مایع ایچنده طوتدیغی

حیز حجمینده کی مایع ثقلته مساوی بر قوتله آشاغیدن یوقاری به ایتیلور . « آرخییدس » ک کشف ایلدیگی قانونک مفادی شو افاده دن عبارت اولوب ، بونی همامده صویه طالذینی ائساده کشف ایتدیکندن ، سونجندن اوقوجه آدم چیرل جیلاق سوقاغه اوغرایه رق « اورده قا ! اورده قا ! یعنی ، بولدم ! بولدم ! » دبه قوشمشدر .

بالونلر سیرا کوزه لی آرخییدسک بوقانونک تطبیقاتندندر . درونی هوادن ده ا خفیف برغاز ایله طولدیریلان بالونلر ، بدرجه ۴ قدر یوکسلوب اوراده کثافتی سطح ارضده کندن ده ا آز بر هوا طبقه سنه واصل اولدقلرنده ، کندی حجمه مساوی هوا ثقلتی ایله دروننده کی غاز ، اصل بالون ایله زورق وبالوجی ثقلتی توازن ایدمک اوراده قالور . بالوجی بر مقدار ده ا یوکسلک ایسترسه ، احتیاطاً یاننده بولدردیغی قومدن عبارت صفره سنک بر ازیخی آتار . اینمک آرزو ایتدیگی وقت ایسه بر ایپ ایله بالونک یوقار- یسنده کی سوپانی آچهرق ایچنده بولنان غازک بر قسمنی سالویرر . بالونلر ایلك دفعه اوله رق ۱۷۸۳ سنه سی (آتونای) لی مونغولفییه برادرلر طرفدن انشا ایدلمشدر .

سفیته هوا ییه اطلاقه شایان اولان بالونلر ، هنوز آرزو ایدیلن درجه کاله واردیر یله مامشدر .

بالونی جهت مطلوبه سوق ایچون قوت موجود ایسه ده ،

مقاومت و نقطه استناد مفقود در. مع مافیه بوندن ناامید اولما لیدر.
 بوبانده آمریقالی حکیم مشهور فرائقنی تقلید ایتلیدر. بالونلرک
 کشفندن برمدت صوگره برذات بوبیوک آدمه : « صائنه بر
 بالونه نه ایشه بارار ؟ » دیمش ، فرائقن ده « هنوز طیفغانه بر
 چوچو نه ایشه بارار ؟ » سؤالیله جواب ویرمشدر .

حقیقه اووقندن بری بالونلر خیلی ا کال اولنهرق اوردو-
 لرده مخاره خدماتنده خیلی فائده لری گورولمش واکثر دولت لر
 اردولرنده استماله باشلامشدر .

بخار } Vapeur سطح اوزرنده بخاره قلب اولنان
 بردامله صو کندی حجمک ۱۷۰۰ مثلی قدر بر
 طوتار . شو حسابجه بخار قوتنک نه قدر جسیم اولدینگی، صنایع
 وسیر سفاسنه تطبیقندن نه درجه استفاده ایدیلوب وایدیله جگی.
 آ کلاشیلور. (ره نومور) درجه سیله تقسیم ایدلمش بر ترموتروایله
 ۸۰ درجه ایصدیلن صو بخاری مایع اوزرینه اجرای تضیق
 ایدن هوای نسیمی ؛ یعنی ۱۷۰۰ کیلو غرام ثقلی قالدیرر .
 حرارت ۹۷ به چقارسه بوقوت ایکی قات اولور ؛ ۱۱۳ ده
 اوج قاته چقار . وشو صورتله هراون یدی درجه ده قوت بر
 هوای محیطی ثقلی (یعنی ۱۷۰۰ کیلو غرام) قدر آرتار .
 بناء علیه ۱۰ تضیق هوایی قوتیه ایشه این بر ماکنه ننگ صوی.
 ۲۳۳ درجه تسخین اولمش دیمکدر . ایکی تضیق نسیمی استعمال

ایدن ماکنه به آجاق تضیقلی، بوندن برزیده استعمال ایلینه وسطی تضیقلی، و اوچ تضیقیدن ریاده لی اولانلره عالی تضیقلی ماکنه تعبیر اولنور .

۱۶۱۵ سنه سی (صالامون قو) نام فرانسه لی بخارک قوه محرکه مقامنده استعمالی فکری اورتیه قویمش ایدی . (دنی پاپن) ایلک دفعه اوله رق پستونلی بزبخار ماکنه سی ایجاد ایلدی . نهایت انکلیر، (جیمس واط) قوه بخاریه دن استفاده یولنی تمامیه تأمین ایلدیگندن بحق کاشف عنوانه لایق گورلمشدر .

Boa } بوآ
حیوانلره کال موققتله هجوم ایدرلر ایسه ده بخش

ایلدکلری دهشت مالک اولدقلری قوتدن ایلرو گلوب یوقسه دیشلرنده زهرلی چنگللیری یوقدر . بو آنک اک مشهوری جنوبی آمریکا اورمانلرنده بولنان ودوین *Douin* دینلن نوعیدر . بونلر بعضاً ۱۵ مترو طول وانسان بلی قائلنغده بولنورلر . جسیم آغاجلرک قوو غنده سمیدلنرک آجلق اجبار ایدجه یه قدر حرکتسنر قالورلر . آجیدقلری وقتلری یار قامشلغه گیدرلر و یا خود برداله آصیله رق شکارلرینه منتظر اولورلر . اولری اوزرینه کال شدتله آصیله رق صاریلوب تشکیل ایلدکلری حلقه لر آراسنده از، عادتاً طائیه جق بر صورتده خمیر ایدرلر . هضملی پک آغیردر، بو هنکامده یعنی معدله لی طولی اولدینی وقت

تمامیله حال جمودده بولندقلرندن گندیلیرنی اوحالده اتلاف ایدیه بیلورلر .

رومیلیردن (ره گولوس) اردوسنک آفریقاده ، هومیلادک ۱۳۵۳ سنهسی ردوسده وفات ایدن ردوس شوالیهسی (غوزون) ک بو آطهده اتلاف ایلدکاری تاریخلرده مضبوط اولان ییلان بو آنوعندن اولدینی مظنوندر .

پاراتوننر } Paratonnerre حکیم مشهور فرانکلنک اختراع ایلدیگی بو آلت محفظ ، بلوطلرک الکتریقنی جذب و رطوبتلی بر زمین و یا خودصویه ایصال ایدهرک محافظه سنه تخصیص اولدینی بنا اوزرنده صاعقه نک باطلامه سنه وقت بر افاض بر « سیر صاعقه » در . صورت منتظمده رکر ایلش بر سیر صاعقه کندی ارتفاعنک ایکی مثلی نصف قطر اعتباریله رسمی تصور اولنان بر سطح دایره لک محل اوزرنده کی ایدیه واشیابه سپراولور . الکتریک دایما اجسامک اکیسوری برلرندن انتشار و کندی نوعنک غیر یله اوراده اختلاط ایلدیگندن آغاجلر جریان الکتریقنیک سرعته غیر مساعد برر غیر مکمل پاراتوننر در . مواد حیوانیه ، مواد خشیه دن زیاده الکتریک جریانه مساعد اولدیغندن بر آغاجه دوشن ییلیرم آلتنده بولنان انسان و حیوان اوزرینه سچرا بهرق اورادن مرور ایدر . فورطنه لی هوالرده یوکسک آغاج آلتنه

گیزلنك نفسى تہلكیہ قویق اولدیغی شو ملاحظہ دن آ گلاشلیور .
فرانسہ دہ ۱۸۳۵ سنہ سن دن ۱۸۵۲ سنہ سنہ قدر ینلدرملہ مصاب
اولان ۱۳۰۸ کیمنہ دن ۵۰۰ ی آغاج آلتہ گیزلنك نفسلیغی
تہلكیہ القا یدنلر اولدیغی استاتستیق معلوما تندنر .

پوصلہ } Boussola یوصلہ قدمانك مجھولی ایدی : فقط
چینلیرك میلادن ۱۰۰۰ سنہ اول استمال ایتدیگری
آ گلاشلیور . اون اوچچی عصر میلادیدہ بر محور اوزرینہ
موازنت حالی اوزرہ موضوع مقناطیسی برابر نك شمالہ طوغری
توجہ ایتدیگی اورو پاجہ معلوم اولمشدر . ایتالیالی (فلاپوژووزا)
ایلك دفعہ اولہرق ابرہ حرکت ایدہ یتلك اوزرہ بر محور اوزرینہ
قونلق یولنی کشف ایلشدر . اون دن اولی ابرہ بر نختہ پارچہ سی
اوزرینہ قونہرق صو سطحہ ترك ایدیلور ایدی . ابرہ مقناطیسیہ نك
اطرفندہ بولنان دائرہ اوتوز ایکی جہات اصلہ وفرعیہ وروزگار
کرتہ لرینی گوسترمك اوزرہ اوتوز ایکیہ تقسیم ایدلشدر .
اوزرنده اشبو تقسیمات بولنان مقودہ « روزگار کلی » دیرلر .
یوصلہ سز کیلر ساحل دن بک زیادہ اوزا قلاشہ مدقلری حالہ
بو واسطہ نك شیوعدن صوگرہ ترقیات بحر یہ درجہ کالہ ایرمگہ
باشلامش وشو صورتہ مناسبات بین الملل فوق العادہ ترقی ایدہرك
ارضك اوقیانوسلر ایچندہ ویا اوتہ سنندہ بولنان اقسام مجھولہ سی
عالم مدیتك معلومی اولمشدر .

اورنجی باب

— باب تا —

تاریخ } Date تواریخ امدہ بولنان باشلیجه تاریخلر قوۂ
حافظہ رنہ خدمتی گورورلر . بونلرک المشهوری
و خاطرده طوللغه شایان اولانلری بوجه آیدر ؛ خلقت عالم
بوکون عموماً قبول ایدلدیگنه گوره میلادن ۴۹۳۶ سنه مقدمدر .
[راصد ترکی اولغ بک قولنجہ بوسنه خلقت عالمک ۱۸۴۹۹۴ هجری میلدر] .
رومہنک تأسسی (۷۵۳ قبل المیلاد) : اسکندر کبیرک و فاتی
(۳۲۳ قبل المیلاد) ولادت نبویہ ۵۷۰ میلاد ، هجرت نبویہ
۶۲۲ میلاد ، نبی امیہنک تأسسی ۴۱ هجری ؛ خلافت عباسیہنک
تأسسی ۱۳۳ هجری ؛ سلطنت عثمانیہنک تأسسی ۶۹۹ ؛
استانبولک فتحیله قرون وسطاہ خاتمہ چکلہمسی ۱۸۵۷ ؛ طباعتک
اختراعی (۱۸۵۱ هجری) ، آمریقانک کشفی (۱۸۶۲ هجری) ،
ممالک عثمانیہده مطبعہ تأسسی (۱۱۳۵ هجری) یکچرینک
الغاسی ۱۲۴۱ هجری .

تججر } Pétrification تججر طاش کسلیک دیمکدر . تججر
ایدن جسم ، کنديسنی ترکیب ایدن ماده یرینه
اجنبی و غیرعضوی بر ماده عرض ایتکله برابر ، تشکل اصلینسی
تمامیله محافظه ایدر . بر جسم عضوینک اجزأ فردیہسی مرور

زمان ایله محو اوله رق عین شکل و موقعدده برلرینه اجزا فردیه معدنیه قائم اولور . شو صورتده بر جسم متحرک جسم اول تشکلنده اولدینی منفهم اولور . «تحرک کلسی و یا صنعی» ديه نباتات و حیوانات و سائره یی « دروننده فحیمیت کلس محلولی بولنان منبعله قویه رق اوزر لرنده بر طبقه کرج طاش باغلاتمه دینور . بوضورتله قبوق باغلايان جسمك طبیعی دگیشمز .

Irritabilité } تخرش نباتی
تخرش نباتی } عجبیه یی فن هنوز ایضاح ایده مدی .

نیاتانك همان كاهه سی غروب و طلوع شمسده شایان دقت بر حرکت دوچار اولورلر . شمس تابانك اغترابی نباتاتی نشر روالو اولواحن ایله ترینه اجبار ایدیور دینه جك مرتبه بر تاثیر حاصل ایدیور . هاه (کوسکون) دینلن نبات بر جسم اجنبینك تماسندن صافتمق ایچون قبانور . آمریقانك «سینك قایان» دینلن بر نباتی اوزرینه قونان حشراتی جس ایچون وریقاتی قاپایی ویرر . آقاسیا یا پراقازی اقشاملری صانکه او یویه جقمش گی داللری اوزرینه قپاندینی حاده قناچیگی یره طوغری اگیله رك چیچکلری اوزرینه قبه شکلنده بر محفظه تشکیل ایدر . نیلوفر چیچگی اوزون بر ذنب واسطه سیله کوكه مربوط اولوب بوسایه ده گوندوزلری صوسطخه یاییلور و کجه لری صویه گیره رك ظهور شمسله ینه ظاهر اولور . نباتانك بر چوغنده ترتیبی هنوز معلوم اوله میان بر حرکت ایله

(عضو تذکیر) خیطرینک زمان القاحده حرکت ایلدکلری
گورلمکده در .

تداوی بالمثل } Homéopathie بواصول تداوینک مؤسس
وناشری آلمانیا اطبا سندن . دو ققور
(هانمان) در . مومی الیه « متدلم مثلیریه شفا بولور » دستوری
انخاذا ایله قدمانک « اضداده اضداد ایلر مقابلر ایلور » قاعده سنه
یعنی مثلاً الیه ایلر ملطفلر ایله تداوی ایلدور قاعده سنه مخالفت ایتمش
ایدی . مثلیوره دینلن بوفرقة اطبانک قولنجیه بر برینه مماثل ایکی
مرض بر عضوده عینی درجه ده بولنه میه جعدن ، علاج ایله
او عضوده تولید ایدیلن مرض عارضی بنقسه کلن مرضی دفع ایلر
وضوگرده حصول مرضه سبب اولان علاجك قطعیه اوده
مندفع اولور . دو ققور هانمان بونی قنه قینه ستمه لی بر آدمه ویرلدیگی
وقت مرض تسکین و بوخسته لقدن سالم اولانه ویرلدکده تولید
ایلدیگی گوره رک میدانه قویمشدر . بو غریب تجربیه به گوره قنه
قینه ستمه لی بر آدمه ویرلدیگی وقت های حقیقی بی محو ایلر برهای
عارضی حصوله کتیرمش اولیور که اوده گندیلگندن مندفع
ولیور . هر نه حال ایسه مثلیون اطبا آلمانیا ، فرانسه ، ایتالیا
انکلتره ، و آمریقا ده تکثیر ایتمش و دستور قدیمه تابع اولان طبیلرده
اضدیون نامنی آلمشدر . (تداوی بالاضد) کله سنه مراجعت بیوریه .

تقویم } Calendrier تقویمك وضعی تاریخی مختلف
 } فیہ ایسہدہ ، رومہ شہرینك بانیسی اولان
 (روملوس) ك وضع ایلیگی قبول ایلمکدہدر . روملوس
 ۳۰۰ گونی برسہ اولق اوزرہ ۱۰ آہ تقسیم ایتش وبونك
 خانق اولان (نوما) ایسہ ۲ آی دہا علاوہ ایلشدر . رومہ
 تاریخك ۷۰۸ ندہ یولیوس قیصر سنہ طبعیہ گورہ بوتقویمی
 اصلاح ایلیگندن کندی نامنہ نسبت ایلمشدر . بوتقویمدہ
 ہر درت سنہدہ بر یوم مقم علاوہسی یعنی کیسہ اجراسی
 اساس الخاذا ایلمش ایلی . حال بوکہ بو صورت سنہلر مدتك
 دور طبعیدن اوزون اولسی حسیلہ ۹۰۰ سنہدہ یلی گون
 فرق ایتش و ۱۵۸۲ سنہسی بوتفاوت ۱۰ گونہ حیقمشدر .
 پاپا اون اوچنجی غرہ غوار بو محذورہ بر چارہ اولق اوزرہ
 عصر باشلری کیسہلرینی حذف و سنہیہ اون گون ضم ایلہ
 اوسنہك ۵ تشرین اولنی ۱۵ تشرین اولہ نقل ایلمشدر .
 ایشتہ بوکا غرہ غوار تقویمی دیرلرکہ بوگون روس و روملردن
 بشقہ بالجلہ اقوام تمدنہ خرسٹیانیہ طرفندن قبول ایلمشدر .
 بوتقویمك دہ ۴۰۰۰ سنہدہ بر گون خطاسی واردر .

تقویم جلالی } شہوروسنن قریہك معاملات آنام و عوامی
 } اخلاال ایتمکدہ اولسنہ و سنہ کیسہ بونی تسہیل
 ایڈہك یردہ ذہاز یادہ اخلاال ایتش بولندیگندن اصلاح تقویم

احتیاجی ملوک سلجوقیه دن ملک شاه جلال الدین سلجوقی زماننده یعنی بشنجی عصر هجری اینجده شدتله کندوسنی حس ایتدیردیگنه بناء معاملات مدنیده محقق ایدن تشته چاره محریسی ضمننده نظام الملک ریاستی آتنده علما وفضلائی زماندن عمر الحیام و عبدالرحمن حارث و ابو مظفر و میمون واسطی و محمد خازندن مرکب ۴۶۸ سنه هجریه سی خلالنده عقد ایدیلن مجلس فنون طرفدن ییل باشی نقطه اعتدال ربیعی به یعنی نوروز سلطانی به مصادف اولیق و ۴۷۱ سنه هجریه سی رمضانک اونچی جمعه گونی مبدأ ایخاذ قلمق اوزره بر تاریخ شمسی ایخاذ اولندی .

تقسیم ایام و شهرینه کلنجه : برسنه جلالیه اول نوروزن اعتباراً اوتوز گونلی اون ایکی آیدن وسنین بسیطه ده بش وسنین کیسه ده آلی گونلی مسترقه دن عبارتدر .

سنین جلالیه ۱ کبسی ، ابتدای فصل بهاره ، یعنی شمسک حمل برجه انتقاله تابع اولدینی جهته یدی دفعه هر درت سنه نك دردنجیسی کبس ایدملک و سکزنجی کره دردنجی کبس ایدلیوب بشنجی سنه کیسه اعتبار اولنق اوزره حساب اولنشددر . اسامی شهروری بوجه آیدر :

۳۰	مهر	۳۰	فروردین
۳۰	آبان	۳۰	اردی بهشت
۳۰	آدر	۳۰	خرداد

۳۰	دی	۳۰	تیر
۳۰	بہمن	۳۰	مرداد
۳۰	اسفندیارمذ	۳۰	شہریار

اسفندیارمنہ ماہندن صکرہ سنین بسطہدہ بش کون
وسنین کیسہدہ آتی گون مسترقہ علاوہ سیلہسنہ اکال اولنوب
کافی السابق فروردین ماہنک ایلک گونندن سنہ باشی اعتبار
اولنور .

(تقویم نجومی — شاکرپاشا)

مبدئی ہجرت نبویہ دن اولمق اوزرہ برسئہ شمسی اتحادی بعض
ذوات کرام طرفندن آرزو ایدلمکدہ در .

تلقیح } آتش کلہسنہ مراجعت بیوریلہ .

Télégraphie بری هوئی و دیگرى الکتریقی
تلغراف } نامیلہ ایکی نوع تلغراف (دورنویس) وارددر .

اشارات مخصوصہ واسطہ سیلہ یعنی هوئی تلغراف ایلہ مخبرہ
اصولی فکرنی ابتدا میدانہ قویان اون یدیحی عصرک او آخری
حکمتشناسانندن فرانسهلی (آموتون) گبی گورنیور؛ فقط
(شاپ) نام برادرلز بوفکرندن اقتباس ایلہ اصول مخبرہ هوئی بی
تکمیل وتسپیل ایٹیلر (۱۷۹۲) .

مصر والیسی محمد علی پاشا مرحوم بواساس اوزرینہ
 مخبرہ ایچون اسکندریہ ایله قاهرہ آراسندہ هوئی تلغراف
 اصولی وضع ایتمیشدر . دمیر یوللرینک احداثدن بری
 تلغراف الکتیریقی تلغراف هوئی یرینه قائم اوله رق کره ارض
 همان تلغراف تللریندن عبارت بر آغ ایچنده . قالمق اوزره در .
 تلغراف الکتیریقی، اوزرنده اشارات مخصوصه ویاخود حرفلر
 صره سیله یازلمش برقادرانه مربوط، مقناطیسی بر ابره دن عبارتدر .
 مبدأ تلغرافخانه سنده بولنان بوقادران، تللراہ واصل اوله جق
 تلغرافخانه ده کی عینی ترتیده برقادرانه مربوطدر . بر الکتیریقی
 جهازی واسطه سیله بریکی قادران اوزرینہ ال ایله اییدیلن حرکت
 دیگرہ انتقال وانعکاس ایدر .

دکتر تلغرافنک عادی تلغرافدن فرقی ناقل تک دکتر
 آلتدن کچمی حسبیه اوزری « کوتا پر قا » دینلن برنوع رچنه
 ایله مستور ویاستتمدن محفوظ اولسیدر .

تناسخ } *Mètempsychose* روحک گویا بر جسددن دیگرینه
 انتقالی فکر ومذهبی هنددن کله در . بواعتقاد
 هنددن مصره واورادن برمدت سوگره، فیثاغورث، واسطه سیله
 یونانستانه ادخال ایلمشدر . اقوام قدیمه مذاهب باطله سنک همان هپسنده
 شمه تناسخ وارددر . بو مذهب سالکلری بیدکلری کندی اقراربندن
 بریمی اولمق احتمالی قورقوسیه حیوان ذبح واکلندن امتناع

ایدرلر . ممنوعیت لحم براهمه و فیثاغورثیه مذهبی اربابنك اساس عقیده لرینی تشکیل ایدر . مذهب تناسخ بقاسی روح فکرینك قبا برطاسلاخی ایدی .

در دنجی باب

— باب تا —

ثابتة } étoiles ثابت ، کندیلکلرندن ضیادار هریری
 } بر منظومه سیاره به مرکز و شمس اولدقلری
 قویاً محتمل اولان اجرام بی نه ایله در . بر لرینه پک یاقین بولنه رق
 بیاضمی بر لکه شکلنده کورینور لسه بولنره (نه بولوز - سحاب
 مضی) دیرلر .

صمان اوغریسی (حاجی یولی) بولنرک الگ بیوگیدر .

کواکب ثابتنك بزه بعدلری حساب ایدیله مامشدر . کواکب
 کبدن بزه گلن ضیا هر نه قدر بر ثانیه ده ۳۰۰۰۰۰۰ کیلو مترو
 قطع ایدیورسه ده آنلردن بزه یاقین مثلاً شعرای یمانی کو کبدن گلن
 ضیا آجق طقوز اون سنه ده واصل اوله بیلور . ارباب هیئت
 آره . صره سماده یگیدن یگی به ثابتلر کشف ایدرلر . فنك ادعاسنه
 یاقیلورسه هنوز یگی کشف ایدیلن اجرام سماویه دن چیقان ایلک
 شعاع یعنی بدایت خلقتلرنده حاصل اولان ایلک ضیا ثانیه ده
 ۴۰۰۰۰۰۰ کیلو مترو قطعیه آجق شوزمانده بزه واصل اوله .

پیش و هنوز ضیالی بزہ واصل اولہ میانر کوریلہ مامکدہ بولمشدہ . وسعت فضا تصوراتہ ولہ رسادر .

آجیق ہوالردہ گچہ لری سمان آریلوب دوشیور گی گورینن « وشہاب ناقب » دینان اجرام سماویہ ، سیاراتدن آریلش و هوای نسیمیزی برقاچ نانیہ دہ یاروب کچہ جک برقوتی حاز بولمیش و هوا ایلہ دلاک و احتکا کدن آتش آلمش جسملر گی ملاحظہ و او بولدہ تاویل ایندلمکدہ در . اگر بونلر هوای نسیمی درونندن مرور لرنده جاذبہ ارضیہ دن کنڈیلرینی قور - تارہ منزلسہ سطح ارضہ دوشہ رک « حجر سماوی » نامنی الیرلر . ارضہ الکیاقین ایتہ (قطورہ) برجنک (آلفا) اسمنده کی کوکیدر . بونک ارضہ اولان مسافہ سی ۹۵۰۰۶۸۰۸ ، ۵۵۳ ، ۰۶۲ میلیون کیلومترو درکہ ، بونک ضیانی بزہ آجیق ۳،۵ سنہ دہ واصل اولہ نیلور . آشاغیدہ برطاقم ثابتہ لرک ارضہ اولان مسافہ لریلہ بومسافہ لری ضیالرینک مدت قطعنی بیان ایدر برجدول ترتیب ایندلی .

اسامی کواکب	مسافہ	ضیالرینک بزہ وصولنہ مقتضی سنہ
قور بونک ۶۱ ثابتہ سی	۹۵۰۰۶۸۰۸	۹ $\frac{1}{۳}$ میلیون کیلومترو
وہغا	۱۲۰۵۸۵۹۶۲	۱۲ $\frac{1}{۳}$ » »
شعرا یمنانی	۲۰۹۰۱۵۲۰۰	۲۲ » »
سماک الراخ	۲۴۶۸۶۸۳۴۴	۲۶ » »

دمیرقازیق ۲۹۵۷۷۶۲۲۴ » » ۳۱
عیوق ۶۸۱۵۷۱۳۰۴ » » ۷۲

شو حسابدن، برتابه سونسه غائب اولسه ضیاسی برچوق
سنه لر باقی قاله جنی آ کلاشیلور .

مشهور (آراغو) بوسیبله « ثوابدن بزه واصل اولان
خطوط ضیایه اوثابته لرك تاريخ قديمی اخبار ايدر » ديمشدر .

ثقلت } Pesenteur بالجملة اجسامی، سربست اولسه و یا خود
برشینه مستند بولمسه لر، مرکز ارضه کوتوره .

جك قوته دینور . بوقوت اجسامه راستقامت تعیین ایدرکه او
استقامته عمودی و یا شاقولی دیرلر . اجرام سماویه آراسنده بونك
کی حکمفرما اولان قوته موازنت دیرلر ،

« ثقلت اضافیه » و یا خود « کثافت » اطلاق اولنان شی
برجسك ثقلتی ایله حجمی بیننده کی نسبتدن عبارتدر .

لشنجی باب

— باب مهم —

جاذبه } Attraction کائتاده بولنان اجسام یکدیگرینی
جوهر لریله ميسوطاوه مسافه لری مریعلریله معکوساً

جذب ایدرلر؛ ایشته بوقاعده سیارات آراسنده کی قانون جاذبه دره

نیوٹونك اثبات ونامنی ابقایه كسب استحقاق ایله یگی قانون بودر . ایشته بوقانون ایله سیاراتك حرکاتی . کواکب ذوالاذنابك سیراتی، دگزلرک مدوجذرینی ، ارضك ایکی قطبنك باصقلغنی ، الخ ایضاح ایلشدر .

بربری جذب ایدن اشبو اجسامك بربری اوزرینه هجومی گورمیتمز ، قوه جاذبهنی حال بیطرفیده براقه جق بر قوه دفعهیه مالک اولمهلرندندر . حرکات دوریه بوایکی قوتك ترکندن حصوله کیشدر .

عینی بر جسمك اجزاسی آراسنده کی بلاواسطه تماس ایله اجرای حکم ایدن قوته « قوه الصاقیه » ویاخود « جاذبه جزو فردیه » اطلاق اولنور . شکرک ضو ایله امتزاجی گی اجسامك بربرینه اولان قوه امتزاجیه سنه « علاقه » تعیر اولنور .

Algebre } بو علمك غایتی کیماته متعلق مسائلك
جبر } حلتی تسهیل و تعمیم دن عبارت اولوب علم حسابیه

نظراً یگی علملردن صایله بیلور . عربلر بونی یونانیلردن اقتباس ایله ایله خیلی ترقی ایتدیردکن صوگره میلادك ۹۵۰ تاریخلرینه طوغری اورویایه نقل ایلشدر . روجه بو علمه دائر یازیلان آثارك الك قدیمی دردجی عصر میلادیده برجات بولنان اسکندریه لی (دیوفانت) ك اثریدر . جبر اوتهدن بری علمیه خاص علوم عالیهدن معدود اولق حسیه هر قوم لسانده برشیئك

گوچلگندن كناية اوله رق « جبر معادلر سنی ! » سوزی ایراد
ایدیلور .

Lèpre امراض جلديه نكالك مدھش واك كریهی
جذام } اولان بوعلت عدم نظافت، سو تغدی و یوقسولوق
تیجیه سی اوله رق قرون وسطی ده خیلی حکم سورر ایدی. بوگون
رقاه عمومینك دها زیاده تحت امنیتده بولنسی حسینیه بوعلته
دوچار اولانلر زمانغده آلامشدر. بك قدیم بزماندن بری جذاملیلره
یعنی مسکینلره نقرت اراه ایدیلور و سرایتندن قورقیلور ایدی.
حضرت موسی علیه السلام مسکینلری آیری بر محله بولندیرمغی
امر ایتمشلردی . اهل صلیب محارباتنه اشتراك ایدنلر بوعلتی
اوروپایه نقل ایتمشلردر .

اوروپاده آندن سوگره بك مدھش بر صورتده اجرای
حکم ایلشدر. اووقت بوعلتك ساری اولدیغنه حکم اولنه رق مساکین
قلعه لر ایچنده تأسیس ایدیلن دار المساکینده حفظ ایدلمشلردر.
مسکین علتنه دوچار اولمش بر شخص گوریلور گورلمز همان یاقه -
نوب کلیسایه نقل ایدیلور و اوزرینه جنازه دعاسی و آینی اجرا
اولنه رق دار المساکینه ادخال ایدیلور ایدی . هر مسکین اوزرنده
تخته برچاك طاشیه رق خلقی کندیسندن مباحبت ایتدیرمگه
مجبور ایدی ،

یاوز سلطان سلیم حضرت تبری عهدنده اسکاندارده بر مسکینخانه
تأسيس ایدلش اینسهده بونلره هیچ بروقتده سؤ معامله اجرا
اولئیهرق رفاه حاللری تامین بیورلمشدر .

فن طب جذامک ساری دکل ارئی اولدیغنی اثبات ایلدور .
حجر سماوی } Aéroliithe هوای نسیمینک طبقات علویه -
سندن دوشیور گی گوریلن ودائما پارله -

یهرق دوشن طاشلره « احجار سماویه » دیرلر . سقوطلری
عظیم گورولتی ایله اولور . (لاپلاس) گی علمادن بعضیه
قرده بولنان ینار طاعلردن آتدیغنی ودیگر برفرقه علما ایسه ،
دها قوتلی دلیللره ، بونلرک فضاده دور ایلر برطاقم سیاراتدن
عبارت اولوب کره ارضک جاذبهسی بونلرک حرکتته غلبه چالهرق
سقوطلرینه سبب اولدیغنی ادعا ایدرلر . آره صره سطح ارضک
نقاط مختلفه سنده طبایع خصوصیهده اولهرق بیگلرجه اوقه آغری-
لغنده حدیدی کولچلر کوریلور . بو طاشلرک احجار سماویه دن
اولدقلری ظاهردر . گوکدن طاش یاغدیغنی تا ازمنه قدیمه دن بری
معلومدر .

خسوف و کسوف } eclipse ارض ، شمس ایله قر
آراسنده بولور وقرده ارضک .

کیری به آندیغنی گولگه سی ایچندن کچرسه آی طوتیلور که بو کا
لسان فنده ، خسوف دیرلر وبوده شاعر حشمتک شو بیتدم
تصویر ایلدیگی کی

بدر نامده اولور منبسه آثار خسوف؛

آفت تیره ازلزمه شهرتدر.

آيك بدر حالده بولنديغي وقتلرده اولور . بالعكس ارض ايله شمس آراسينه قر كيرسه خسوف حاصل اولور كه بوكاده كون طوتلمه سي ديزز . بوده قمرى آيلرينك سلتخ وغيره لرنده اولور . اقوام قديمه بوگي حادثات سماويه درلو درلو مغالرويره درك قورقارلردى . رومه ليلر جرم منكسف ويامخسفه اعاده ضيا ايجون بيوك آتشلر ياقارلردى : مكسيقا . ليلر قورقورلردن آج صوسزقاليرلردى ؛ حالا لاپونيا ليلر خسوف وكسوفى موجب ظن ايلدكلى ارواح خبيثه يي اخافه ايجون هوايه نفاك صيقارلر ؛ چينليلر يرلره قبانهرق باشلرينى طاشلره اورور ؛ سيامليلريك آجى سسلر حاصل ايدرلر . حال بوكه ميلاددن ۸عصر مقدم كلدانيلرك خسوف وكسوف حقتده رصدات ايلدكلى آكلاشليور . حكيم (آناقساغور) ك افكار باطله ناسه مخالف اوله رق بو حادثه يي صورت فنيه ده ايضاحه جرات ايلديگندن طولايى پراغهلرده چورديگى راويت ايندليلور . زمانمзде بو كيفيت هيئت اربانجه الك عادى مسائلدن عد اولنه رق پك چوق زمان^[۱] اول ، وقوعى ونزه لر دن رويت اونه جنى ساعت ، دقيقه ، وشكليله اعلان ايندليلور . خسوف قمرى موجب ظل ارض اولديغندن شكل ارضك^[۲]

کره وی تی بونکله ده اثبات ایدلشد. خسوف و کسوف لک ازمئه قدیمه ده واقع اولاملری ده حساب ایدیله رک تواریخ سلف تصحیح ایدلکده در.

خمیرسز } *azyme* نبی اسرائیلک پاسقالیادن برگون
اول ، اجداد لرینک مصدرن حین

خروج لرنده یابدق لری مایه سز ا کنگی تذکاراً ، پیشوردکاری
اکمک دیر لر . اوگون خمیرسز یورطیسی طوتیلور . قاتولیک
کلینسی جناب مسیحک حواریون ایله صوک اجتماعنده خمیرسز
اکمک استعمال ایتدیگنه قناعت و یومناسته خمیرسز یورطیسنه
رعایت ایلر . اورتودوقس آیننده ایسه مایه لی خیر استعمال ایدیلور .

خوف من الماء } *Hydropholie* صوقور قوسی خسته .
لنی اکثر یا قودوزلنی ایما ایدر .

صوخوفی انسانده و مختلف حیوانلرده گرک کندیلکندن و گرکسه
دیگری طرفدن ایصرلمدن حصوله گلور . قودوزلق پریاره یه
برقودوزک « وروس » ینک القاسیله اولور . برچوق مجربهلر
ویروسک و یا خود تعبیر جدید اوزره مبقر و بک صالیاده بولندیغنی
اثبات ایدیور . اکثر یا سبب اوله جنی علت مدهشه ایصرلمه یی
متعاقب آزر زمانده باش گوسترر . بعضاده برقاچ آی ، حتی
برقاچ سنه صوگره میدانه چیقار . قورتی اتمه ناک ده حصول
مرضه تأثیری وارگی ظن ایدیور ؛ بعض آدملر گورلمشدرکه
زیانسز برکوپگک ایصرمه سنه مراق ایدرک خوف مایه و قودوزلغه

مبتلا اولمشدر . دهاياقین زمانلره قدر بوخسته لغك قیزغین دمیر
ایله داغلامق ویاخود، زاج یاغی ایله یاغق ایله اوکئی المغه
غیرت ایدیلور ایدی .

شمدی ایسه فرانسه لی موسیو پاستورک کشف ایتدیگی
تلقیج ایله بیچارگان بر موت محققدن یاقلرینی قورتاریور .
دار الامان } Lieu d' asile ارباب جنایت ومدیونلر وقتیه
مستحق اولدقلری جزادن قورتلق ایچون
معدله، الهلرک هیکلرینه، مزارلره، محرابلره التجا ایدرلردی . حکیم
مشهور مونتسکیو ؛ « الیهیت ملجأ بختا در و ارباب جنایت قدر
بی بخت کیمسه یوفر . » دیه بو عادتق تاویل ایتمشدر . پوتپرست
عادتق خرسیتیانلغه داخل اوله رق رهابین بوندن استفاده ایتمشدر .
بر دشمنك انتقامندن قورتلق ایسته یئر یاباش کلیسالدن بر یسنه
ویا خود بر یسقیوسك خانه سنه صیغور ایدی . بورالردن بر کیمسه
بی جبراً المغه کیمسه جرات ایده مزدی ؛ زیرا آفاروز اوله رق
جمعیتدن مطرودیت جزاسنه در چار ایدیلور ایدی . متهملرده
بر کیمسه پی اعدام ویا اعضاسندن بر یسنی ابطال واشکنجه ایتیمک
اوزره الحیله یمن ایتهدن صالیو برلزدی .

اسلامیتده دخی « ومن دخله کان آمناً » آیت کریمه سی
مؤداسنجه کعبه مکرمه نك حرم شریفنه داخل اولانلر اوراده
اعدام و موأخذه ایدیه میهرک کندی حالته ترك ایدیلور وطبیعی
اوله رق طشره یه خروچنده مقتضای عدالت اجرا ایدیلور .

ترکلر ده بر کیمسه دیگرینک امانته دوشرسه احاددن اولان خصمنک اذاسندن امین اولور ایدی .

دالیرمه } Bouture بر آغاجدن قوپاریلان دالی
دیگر بریره دیکرک اوجنسدن دیگر آغاج

یتشدرمه یهدیرلر . قواق، سگوده، چنارگی جسم آغاجلرک چوغی
بوئولده یتشدریلور . بر طاقلری ده فیده حالنده تخملردن فدان
یتشدریلوب صوگره ایجاب ایدن محللره دیکیلور . برده آشی
ویاتیرمه اصوللری واردر . یاتیرمه دینانی بر آغاجک دالنی قوپار .
مقسزین یره یاتیره رق اوجنی دیشاریده براقق وشو صورتله دالک
طوپراق آلتنده قالان قسمنده کولک حاصل ایدوب بعده آنا آغاجدن
کسوب یرندن چیقارهرق ایسته نیلان یره دیکمکدر . آشلامه
بر آغاج فلیزنی دیگر بر آغاجه، اوزرینه اوزرلری چابوجق کسب
اتصال ایده چک صورتده، آشلامقدر . آشی کیفیت عینی طبیعتده
اولان آغاجلر اوزرینه قابل تطبیقدر .

دکز } mer کره ارضک درنده اوجنی سترو نصف کره
جنوبی سطحی شمالیدن زیاده احاطه ایدر .

صولرینک طوزلی اوله سی حقنده کی بالمله فرضیات آراسنده
اک زیاده یاقیشیق آلائی قعر اوقیانوسده برچوق طوز کومه لری
یونله سی حقنده کی فکر در . دکزلرک درینلکی یرینه کوره پک

دگیشکدر . بعض یرلره اسقاندیل یتشدریله مدیگندن اورالرك
سكز اون بيك مترو درينلگنه حکم اولنیور . شو حسابجه
دگزدی طبق قره لر گبی اینشلی یوقوشلی اولق وحتی بالقان ،
قاریات سلسله لری گبی حوضه لر ، وادیلر تشکیل ایدن گرتتی
چیقیتیلر بولنق ایجاب ایدیور . آزرقره دن عبارت آطه لر صولرك
اورته مدیکی یوکسك طاغ تپه لرندن بشقنه اوله بیلور .

دورشمسی } Cycle solire یگر می سکز سنه دن عبارت
بردور اولوب ختامنده سنه لرینه او دورده
گچن گونلر گبی عینی گونلر ده بدأ ایدر ، سنه میلادیه دورشمسینك
اونجی سالندن بدأ ایلدیگی جهتله هر قنغی برسنه نك قاچنجی
دورشمسیده بولندیغنی حساب ایچون اوسنه یه ۹ ضم ایله مجموعی
۲۸ عددیله تقسیم ایدیور .

مثلا شو کتابی یازدیغیز سال میلاد (۱۸۹۲ سنه سنك
هانکی دورشمسیده بولندیغنی $\frac{1892 + 9}{28}$ دستوریله حل اولدقده

چیقان ۶۷ خارج قسمتی دورشمس نی و ۲۵ باقیسی ده ۶۷ نجی
دورک یگر می بشنجی سالی اولدیغنی اشعار ایلر . شو حسابجه ۱۸۶۷
سنه سی آلتش یدنجی دورک مبدئی و ۱۸۹۵ ده منتهاسی اولش
اولور .

دور قمری } Cycle lunaire قمر ، ارض و شمسہ نظر آ

۱۹ سنہ نہ وضعیتدہ بولنیورسہ ، دیگر
اومدندہ دہ ینہ او وضعدہ بولتقدہ اولدینغدن بومدندہ
بر دور قمری تعبیر ایدرلر . بوحسابی یونانیلردن (مه تون)
میلاددن ۴۳۲ سنہ اول کشف ایلدیگی جهتله بونی آنسلیلر
مرمر لوحه لر اوزرینہ آلتون حر وقله یازدقلمری ایچون « عدد
مذہب » دخی دیرلر .

دیزمان } Géant وقتیلہ غیرانیت قیالری آرالرنده
بولنان حیوان کیمکلمری ازمئہ قدیمده بزدن

دها ایری وقوی انسانلر بولندیغی ذهابتی حاصل اتمش ایدیسده
تدقیقات فینه بولنرک حیوان کیمکلمری اولدیغنی واوله دیزمان
اطلاقه شایان برنوع انسان بولندیغنی اثبات ایلشدر .

زیرا تاریخک ضبط ایدہ مدیگی بر زمانده
یاشامش انسانلرله بزه اجداد اولان انسانلرک قد
وقامتجه یکدیگرندن فرقلی اولدقلمری قبل تاریخ آثار عتیقه
علم جدیدیله اثبات اولمشدر . دیزمان وجوده دینلنر مستشادر .
دیزمانلردن فنا اولچیانلردن ایکی بحق متروبی تجاوز ایدن بوقدر .
میلادک ۲۳۵ : ۲۳۸ سنہ لرنده رومه ایمپراطوری بولنان (ماقسیمین)
۲۵۰ مترو ارتقا عنده اولدیغنی گبی تورانده اسمی کچن (باسان)
حکمداری (اوغ) وساردهده بوندن زیادہ طویل دگی ایدیلر .

سیناھلرک اوقدر مبالغه ایله کلری زمانمز پاتاغونیا لیری
۱،۸۵ مترو ارتفاعنده اولوب انسان ایچون طول وسطی عدد
اولتان مقداردن اون ، اون ایکی سانتیمتری یوکسکدرلر .

دیکلندیرمه } Jachère وقتیه برسنه محصولی آلنان
ترلانک ایرتسی سنه محصول ویرمه کافی

قوته اوله میه جنی ظن ایله یرک الگ آزنن برسنه دیکلندیرمک
اصولی اختیار ایله یوراندی . فلاح حاضره بو اعتقادک باطل اولدیغنی
دیکلندیرمگه براقیلان برترلانک اومدت ظرفنده برطاقم مضر
اوتلریتشیدیردیگنی دلیل ایخاذا بیلشدر . حقیقه گوبرملک و اراضی بی
اصلاح ایلمک سایه سنده طوبراغک قوه نامیه سنی ادامه ایتمک
ممکن اولوب یالکنز زرع ایله یلن موادی دگیشدیرمک ایجاب
ایدیر . مثلاً برسنه طوبراغک قوه غداییه سنی مص ایدن برشی
اکلدیگی حالده ، ایرتسی سنه بقیه سنی طوبراقده برطاقم گوبره
براقان و تارلابی اصلاح ایلن دیکر بر ماده زرع ایلمک کرکدر .
ایشته بوگاده « مناوره اصولی » دیرلر . مناوبه ایچون پک چوق
یوللر گوسترلمش ایسه ده الگ گوزلی درت سنه لک بردوری حاوی
اولاندر . یعنی : برنجی سنه پاتانس ، پانجار ، شالغام گبی کوکلی
نباتات ؛ ایکنجی سنه ، آرپه ؛ اوچنجی ییل یونجه و امشالی ایله
ضعی چایر ؛ دردیجی سنه بغدادی اککدر .

دیکیلی طاش } Obélisque آبدات مذهبیهدن اوله رق
یکپاره طاشلره اطلاق ایله یور .

بوطاشلارنىڭ اوزرىندە حيوانات وسائر اشيانىڭ رىسملرىدىن عبارت اوله رىق (ھىر و غلىف) - خىطىيە اويىمە وقبارتمە اوله رىق برطاقم يازىلر بولمىقىدە در . بونلرڭ تارىخى اعمالى بعثت موسى عليه السلامدىن اول اولدىنى تىمىن ايدىلور . بوطاشلر مىصر دە مەبىد وسراى قىو - لرىيە عمومى ميدانلرە ركز ايدىلور ايدى . مىصرڭ رومالىلرە انتقالندە بوطاشلرڭ چوغى رومايە نىقل ايلدىكلرى گى بردانە سنىدە استانبولە كىتر مىشلردىكە حالا آت ميدانندە بولمىقىدە در . فرانسىز مىصرە ئىختىيارىندە (تب) شەر قدىمىنە عابد بردىكىلى طاشى پارسە نىقل ايلشدر .

دېلسىزلىك } Mutisme بوعلىت اكترىا صاغىرلىق ايله
مترافىق و آندىن مئىج اولور . اصم و ابكىمڭ

سوز سويلىمە مەسى اعضاى تىكلەندە كى عدم مەكىلىدىن ناشى اولىوب بلكە لقردى ايشتامىسندىر . دىلسىزلىك بونوعى ياقىن زمانلرە قدر غير قابل شفاظن ايدىلور ايدى . دىلسىزلىك بعضاً لسانڭ سؤ تشكىلدىن اوله رت عارضى دە اوله بىلور .

۱۷۱۲ دە تولد و ۱۷۸۹ دە وفات ايدىن رابى (اىپە)

وبوڭا خلىف اولان رابى (سىقار) ڭ ابداع ايلدىكلرى بر اصول تربىە سايە سنىدە وبرالڭ اوضاع مخصوصە سنىە گوزە ترتيب ايلدىكلرى القبا اشاراتى ايله كىدىلرندە بولمىغان حس سىمى ايله خاصە تىكلم تىمىن ايدىلىك دە در . دوداقلرڭ ھىنكام تىكلم دە

آلديغى وضعه نظراً ابكم شاگردانه تفهيم مرام ايدلديگى گبى صوت چيقارمق وايشتمدكلرى خالده سويلتمك دخى ممكن اولمقدهدر .

سايه ترقياتوايه حضرت پادشاهيده ابكم شاگردانه دخى بواصول اوزره تدريساته مخصوص بردارالتدريس تاسيس بيورلمشدر . مکتب مزبورده هم اصم و ابكم و همده اعمالر نعمت معارفله ذوقياب اولمقدهدر .

آره صره ابكم واصملاړك طريق تشفيه سنده يكي يكي اصولر كشف ايديليور . بونلرى تاميله تشفيه قابل اوله مينه جفنده شبهه يوق ايسهده وجود گتيريلن اصلاحات زمان وفنك وشفقت بشريه نك ترقياتندن معدودو آنلره جسيان برصورته گيرر .

آلتنجى باب

— باب نا —

Mammifère مملی حیوانلر صنفی } ذات الثدي
مولد حیوانینك صنف اوليدر . بونلرك

باشنده ايكي اللى يالكر انسان واردر ؛ انسانلرى دزت اليلر تعقيب ايدر . ديگرلرى آرسلان ، قپلان ، تلکى ، كدى گبى لاجمه

(ات پینلر) آت، فیل، آت بالغی، زرگردان گبی قالین (دریلیر) اوکوز، دوه گبی درت معدده سی اولوب گوش گتیرن (مجتزه) لر، بالینه، مثللو اعضای متأخره لری مفقود اولوب بالق گبی دگرده یاشایان قیطیسیه لر؛ فاره، سنجاب مثللو یالاکیز اوکده کی انسان قاطعه ویانلرنده آزی دیشلری اولان کیریجی (قاصدهلر) در.

مهللی حیواناتک کافه سنده مهلر، ره لر، بردماغ و برقلب واردر. قیطیسیه لردن بشقه هپسنگ یرینه گوره آتاق، بجه ناملریله یاد اولان اطراف اربعه لری یعنی یادرت ال ویا درت آتاقلری واردر. بونلردن ماعدا ذات الئدایابی سارلرندن تفریق ایدن علامات وجه آتی اوزرهدر: (۱) مهلری اولور؛ (۲) یاوریلرنی دیری اوله رق طوغورورلر؛ (۳) آق جگرلریله تنفس ایدرلر. الگ ایری جهلی حیوانات بونلر میاننده بولنور.

ذوالمعاشین } Amphybie هواده تنفس ایدن و صوده یاشایان یعنی هر ایکسنده تعیش ایدن حیواناته

ذوالمعاشین دیرلر. بونلرده بالقار گبی غلصمه لریله صو دروننده منحل اولان هوایی تنسم ایلدکلری مثللو، گونشده استراحت، قرده صید و شکار، ایتدکلری و یا چو جقلرینه مه و یرمک ایچون قره یه چیققلری وقتده آق جگرلریله تنفس ایدرلر. قوربغه نك شکل

ابتدائیسی اولان ضفیض ایله حشراتک بعضیسی ده ذوالعاشین
صنغندندر .

یدنجی باب

— باب را —

Lapidation یره گومرک طاشه اتلاف جزا-
رجم } سندن عبارت اولان بوجزا ، پک قدیمدن بری
ممل شرقیده وبالخاصه یهودیلر نزدنده ، مرعی الاجرادر .
شریعت موسی ده زانی وزانیلر جناب حق و دین حق حقند
حاشا ثم حاشا کله کفر ارتکاب ایدنلر، ونوم سبته رعایت ایتیلر
حقنده ، رجم جزاسی تطبیق ایدیلور ایدی . ابتدا طاشی آتانیلر
شاهدلر اولور ایدی .

شریعت احمدی ده دخی زانی وزانیه حقنده رجم جزاسی
وارددر .

Vent هوانک کثافتی هر برده مساوی بولندیغی
روزگار } مدبجه موازنه سنه خلل گلمیه رک اصلا روزگار
استر . فقط بریده هوا خفیلشورسه اوراده هوا یوکسلور
ویرینی طولدیرمق ایچون کثافتی دها زیاده اولان هوا هجوم

ایلر . ایشته بویر دگیشدیرمه دن « هوا جریانی » یعنی « روزگار » حاصل اولور . جریان و روزگارک سببی ده ، عمومیتله ، کره اوزرنده ایکی نقطه نك اختلاف حرارتدن ایلری گلور .

ایکی اقلیمدن بریسی دیگرندن صیحاقل اولورسه ، آشاغیدن استک اوزره صغوق یردن صیحاقل یره برجریان و یوقاریدن صیحاقل یردن صغوق محله برجریان وقوعه گلور . بونی اثبات ایچون قیشین ایضش بر اوطه نك صغوق صوفیه اولان قیوسنی آچار وقیونك بریسی آشاغیسنه و دیگر یوقاریسنه کلمک اوزره ایکی موم طوتارسه کز آشاغیده کی مومک شعله سی اوطه ایچنه و یوقاریده کینك صوفیه طوغری میل ایتدیگنی گوزورسنگز که بوده اوطه یه صوفه دن صغوق روزگار کیرمه سی و اوطه دن صیحاقل روزگارک چیمه سی حسیلله وقوعه کلن مبادله و جریاندن ایلری کلدیگنی اثبات ایلر .

بعض یرلرده طاملره دیکلن (ریا ح نما) لر آشاغیکی طبقه روزگارلرینك و کوکده کی بلوطلرده یوقاری طبقه روزگارلرینك استقامتنی گوسترر . فی الحقیقه آشاغیده لدوس اسوب طورورکن کوکده کی بلوطلرک بویراز جهته آقوب گیتدکلری چوق کره لر گوریلور . دوز یرلرده صولرک جریانی طورغون ، و میلی یرلرده چاپک اولدیغی گبی ، طاغلق مملکتلرک روزگارلری ده اوودلردن شدتلی ودهشتلی اولور .

سكزنجي باب

— باب ۱۱ —

} زنجي } Nègre آفريقانك گينه ، ستهغال ، قافرستان .
 گي بعض جهاننده ساكن اولان اقوامه زنجي .
 اطلاق ايديلور . بونلرک جلدی ، جنس قاققاسك خلافه اوله رق ،
 سياه اولديغي گي ذكالي ده آنلردن دون بر مرتبه ده در .
 جلدلرينك رنگي حقنده (علم بشر علماني) بيننده اختلافات عظيمه .
 موجود اولوب بعضيسي جلدك تبدل لوتی تأثير اقليمه اسناد .
 ايديوورلر و برطاني ده بونلری آری بر جنس انسان عدايديوورلر .
 تأثير اقليمه اسناد ايدنلر بوتبدلك كسي اوليوي اولاددن اولاده .
 منتقل وموروث اولديغی درميان ايدرلر . فقط بر زنجي عالمه سی ،
 بزم اقليملره نقل ايله اجناس ساأره ايله اختلاط ايتكسزین
 بر قاج بطن صوگره بياضه تبدل ایده چکی تجربه ايدلشدر .

طقوزنجی باب

— باب سین —

سراب } Mirage بوحادثه بصریه هواناڭ ایصنه یاخود
 طبقاتنک صورت مختلفهده تخلصاندن وبو-
 صورتله اشعه شمسیه نڭ صورت غیر متساویهده آنکسازندن
 ایلری گلور . اشعه شمسیه نڭ زیاده سیله تسخین ایلیدیگی قوملی
 چوللرده بوحادثهیه چوق کره لر تصادف ایدیلور ؛ سطح زمینله
 تماسده بولنان هوا طبقه سی ، کندی اوزرنده بولنان طبقه دن
 زیاده ایصنه جنی وبوسیله کثافتی ده آزاله جنی جهتله ، افقده بولنان
 اشیانک تصویرلری بو طبقه دروننده مستقیم و منعکس بر صورتله
 مشاهده ایدیلور .

سراب ، عرب و عثمانلورلرک معلومی ایدی . حتی اکثر
 اشعاردهده تصادف ایدیلور . مصر سفلی طوپراغی پک زیاده
 مستوی بر اراضیدن عبارت اولوب اوزرنده بولنان اوفه جن
 تپه جکلرده ایسه قصبه و کویلر انشا ایلمشدر . گونشله بوزمین
 ایصندیقی وقت ، افقک کنارینی عموماً صوباصمش گبی بر منظره
 قاپلایه رق ، هر تپه جگک آلتنده ، صانکه صوایله محاط ایمش گبی ،

متناظری گوریلور . سما ویاخود دیگر اشیا گورینهجك ظنیه
اوخیاله یاقلاشدجه طوپراق وزمین محترق مشاهده و فرق
ایدیلور .

سرعت } Vitsse عادی گیدن بر آتک سرعتی
ساعتده ۱۲ ودرت نعله گیدنک ۴۰ کیلو
مترودر . برلوقوه ووتیفک عادی سرعتی ساعتده ۴۰ ، واک زیاده
سرعتی ۹۰ کیلو مترودر . برقوشک اک سرعتی طیرانی
ساعتده ۸۰ کیلو مترودر . اک سرعتی روزگار ساعتده ۱۶۰
کیلو مترو قطع ایلر .

برطوب مسیمی ثانیهده ۱۰۰۰ ، صدانگکی ۳۴۰ مترودر
ارضک محوری اطرافده کی سرعت دوری ساعتده ۱،۶۶۶
کیلو مترودر . شمسک ضیاسی بز ۸ دقیقه ۱۳ ثانیهده واصل
اولور . هج طور مقسزین کره ارضی دوره چیقان بر آدم
۱۱ آیده دونر گلیر . لوقوموتیف ایسه بونی ۲۱ گونده اکال ایلیه بیلیر .

سطرنج } Echees ۶۴ خانهلی طاشاه اوینانان سطرنجک
اختراعنی ، ترووا محاربه سنده بولنان محاربینک
متازکه وسائر بوش زمانلرده اکنجهلری ایچون ، (پالاق) استنده
بریونانلی یه اسناد ایدر لر سدهده ، تاریخ نقطه نظرجه بوروایت
مردود در . بو اوینونک مخترعی برهندیلدر .

هندستاندن ایرانہ و اورادن عربستانہ و بو طریقه قلدہ دہ فرنگستانہ نقل ایدلشددر . حتی فرانسز و آلمان لسانلرنده بو او یونک اکثر اصطلاحاتی فارسجه دن آلتهدر . سطرینجک اورویاہ ادخالی برروایتده هارون الرشیدک فراتق حکمداری (شارلمانی) یه گوندردیگی هدایا میانده بولتمه سندن و دیگری اهل صلیک عربلردن اوگرتمه لرندن اولق اوزره ایکی روایت واردر . بو او یونی اختراع ایدن سیا نام ذات حکمدارینه تقدیم ایلش و او ده بو خدمتک مکافاتیه ده تعیین ایلهسنی مخترعہ حواله ایلش اولدیغندن مخترع برنجی گوزه بر و ایکنجی به برنجینک ایکی مثلی و او چنجی به ایکنجینک ایکی مثلی اولق یعنی حد اولی ۱، مضروب مشترکی ۲ وحد اخیری ۶۴ اولان بر سلسله هندسیه نیک حدلر مجموعجه بغدادی ایسته مش . ظاهراً اهمیتسز گوریلن بو مکافاته حساب ایدیلجه بتون هندستانک اوقدر بغدادی محصولی ویره . میه جگی آکلا شلشددر .

Année ممالک عثمانیهدہ درت نوع سنه استعمال سنه اولتمقده در :

(۱) سنه هجریه قریه - هجرت نبویه نیک ۱۷ نجی سنه سی زمان خلافت عمر الفاروقده بر تاریخ معین الخاضی لزومه مبنی میلادک ۶۲۲ سنه سی تموزینک ۱۶ نجی کوننه تصادف ایدن هجرت نبویه نیک ایلک سنه سی محرمک غره سی اولان جمعه کونی .

۱۹۵۸
 ۱۱-۱۲
 ۱۱-۱۲
 ۱۱-۱۲

مبدأ تاریخ اسلام اولمق اوزره قبول بیورلمش و آیلمی، رؤیته مشروط اولمق اوزره، اون ایکی شهر قریدن عبارت بولمشد. بوتاریخ سئون اسلامک مقبولی اولدیغندن سنه شرعی نامی ده ویریلور .
 (۲) سنه هجریه شمسیه - مکه مکرمه دن هجرت نبویه شرف وقوعیه قیامه مواصلت رسالتینا هینک تصادف ایلدیکی ۶۲۲ سنه سی ایلولک ۲۳ نه تصادف ایلدیکندن اولی فصل خریف اولمق اوزره غازی احمد مختار پاشا حضرتلرینک قبولی توصیه بیوردقلری تاریخ منتظمدر .

(۳) ۱۲۰۵ سنه سنه قدر معاملات مالیه من، سنه هجریه قریه حسابیه یورودیلورکن بالطبع فصول اربعه یه توافق ایتدیگندن بوندن خزینه جلیله متضرر اولدیغندن شهر قریه ، شهر شمسیه یه تحویل ایللمش و ۱۲۰۹ سنه سی مارتینک ابتداسی رأس سنه اولمق اوزره قبول ایللمش ایسه ده، مبدأ اساسی پک چورو - کدر . بونک آیلمینک اسمی رومی و سریانیجه و اصول تقویمی میلاددن ۴۶ سنه اول رومه ایمراطوری (یولیوس) ک وضع ایلدیکی تقویم رومی یه موافقدر .

(۴) سنه میلادیه درکه - بوده بری رومی و دیگری افرنجی اولمق اوزره ایکی نوعدر . فقط مبدأ لری میلاد عیسی (ع.م) در .
 (۱) سنه رومیه یی رومه قیصری یولیوس میلاددن ۴۶ سنه اول وضع ایلشد . مومی الیه برسنه یی ۱/۳۶۵ گونه تقسیم ایله

هر درت سنه ده ترا کم ایدن درت، ربی شباطه ضم ایله یکریمی طقوز یامشدر. بوتاریخک مبدئی وضعنده مارت ایکن، رأس سنه سی کانون ثانی بی وباشلانجی میلاده کتیریله رک خرسیتیا نلغه مال ایدلمش والان اورتودقسار طرفدن استعمال ایدلکده بولمشدر.

(۲) ارضک شمس اطرافنده کی مدت دوری

له نیه قیء کون اولدیغندن سنه رومیه شو حسابجه ۷, ۴۹, ۵, ۴۸, ۳۶۵

سنه ده ۳, ۱۰, ۱۱ زیاده دیمک اولیور. ظاهرده اهمیتسزگی کوریننن شوفر ق بریکه بریکه بوگون ایکی سنه آراسنده ۱۲ گون فرق پیدا اولمشدر.

۱۵۸۲ سنه سی یاپالقی مقامنده بولنان غره غوار بوتفاوقی نظر دفته آهرق سنه بی تصحیح ایتدیرمش درکه ایشته او صحیح سنه یه ده سنه افرنجیه دیرلر. سنه افرنجیه ده ۴۰۰۰ سنه ده ۰,۹۴۴ گون خطا موجود در.

سوق طبیعی } Instinct حیواناته مخصوص بر موهبه
خلقت اولوب بو حس واسطه سیله

غایق حقیقه برکونا معلوماته مالک اولمقسنین، حیوانات بعض ایشلرده بولورلر. حیوانات دایما عینی وساطتی استعمال ایله اصلا وساطت دیگر تحری ایتدکلیری گی، واسطه ایله مقصد آراسنده کی مناسباندن ده خبردار دگللردر. «چوجفک طوغار طوغماز همه صارلمسی، آرینلرک پتک انشاسی، قوندزلرک سدلر

بناسی (ساریغ) لرك اك اوقاق برتهلكه اناسنده ياوريلىرى قارندم بولنان جيلرىنه طولدىرمىسى ، قرلانچىلار ك يووا اعمالى و برسنه ترك ايتدك دىنسىگه ينه اورا يه عودتى ، اور مجكلرك آغ اورمه لرى ، نمله خورالرك اولرىنى دامه دوشبورمك اوزره متحرك قوم يىغىلرىنه دىكلر قازمهسى ، قارىجىلرك جمعيت تشكيلى و ذخاير ادخارى» هب ساقه سوق طبعيدندر .

سوق طبيعت ايله ذكاوت آراسنده كى فرق پرتو ذكاوت بولنان نورانى هانك جهاه هداياى خدادان اولسى واستعمال ايلديگى وسايطك تعدد و تخلف و حال بوكه سوق طبعيده يالكر الزم و غير متبدل برطاقم محدود واسطه لى بولمىسى ، بوايكى خصلتى بر برندن تفريق و انساني حيوانات سارهدن تميز ايدر . سوق طبعى عادت و لادى وارثى اولوب اصلا دوچار تغير اولماز . بناء عليه ذكاي بشر ايله ساقه طبيعت آراسنده بيوك برفرق واردر . انسان ، كسب كان و هنرايلر و كندن اول كلنلرك يابدقلىرىنى استفاده ايدر ؛ حيوانلرده بوقابليت بوقدر . تجربه ايله حيوانك بريسته تعليم ايدىلن بر خصوص آنك ياوريسته اصلا انتقال ايتمز . انسانك ياپه بيلديگى هر ايش مطالعه و تفكر محصوليدر . حيوانات تفكر و مطالعه ايدم مزله . هنرلىرى كندىلرنى دگلدرد . آنى كندىلرىنه الهام ايدن جناب حقدرد . فقط آنلر كندىلرنده اولان اوقابيتى مدرك دگلدرد . بناء عليه برقرلانچ ، يوواسنى ياقمق

ایچون تدقیق و تفکره محتاج دگلدر . پک طبیعی اوله رق اوگر -
تکسزین یاپار . بوگونکی قرلانجیلرک یووا انشاسنده کی هنزلی
بوندن اولکیلردن اصلا ایلی دگلدر ، چالشمقندن امتناع
ایده میهرک ، عاقبتی آکلامیه رقی ذکاسزجه چالیشورلر .

سیارات } Planètes ارض سیارات دیدیکمز منظومه
کواکب بریسی اولوب ، بومنظومه به داخل
اولان کواکب ، تقریباً مرکزده بولنان شمسک اطرافنده وکندی
محورلی اطرافنده دونرلر . سیاراتک اسملری شمعدن اعتبار آ
شونلردر : عطارد ، زهره ، ارض ، مریخ ، وستا ، سه رس
پاللاس ، مشتری ، زحل ، اورانوس ، نپتوندر . بونلردن بعضیلرینک
اطرافنده سائر اولان ایکنجی درجه سیاراته (توابع ویاپیک)
اطلاق ایدیور . ارضنک پیکی قمر دیدیکمز آی اولوب ارض
اطرافنده دورینی اجرا ایدر . مشترینک درت ، زخلک ، یدی
اورانوسک آتی پیکی واردر . شوصایدیغمز اجرام سماویه ناک
هبت مجموعه سنه منظومه سیارات ویا منظومه شمسیه دیرلر .
صایسزکواکب ذات الاذئاب دخی شمس اطرافنده دونر طورورلر .
بونلرک سائر سیاره لردن فرقی فضا دروننده هرجهته غایت اوزون بر
محرك اوزرنده دورایتمه لریدر . مسلك شمسیمزک خارچنده بولنان و بزه
اولان مسافه لری وله رس عقول محاسبین بر درجه ده بولنان ثابت لرده
کندیلرینه مخصوص بر منظومه لری بولغسی و بونلرا فضا ناک

لايعد ولايحصى كواكب ثابتة وسياره ايله مملو بولنمى عقللره طورغونلق ويرر .

سياره لركده ارضمىزگى حول شمسده وكندى محورلى اطرافنده دورلى ، شمسدن اقتباس ضيا وحرارت ايلدكلى ، هر بريسنگ ده گجهلى گونذلى اولدىنى وهيسى ده جاذبه عموميه قوايننه تابع بولندقلى گى يىنلرنده مشاهتلر بولنمى ، بولركده ارضمىزگى مسكون اولدىنى فكرىنى اوياندىر مقده در .

سیر سفان } Navigation سیر سفاننگ مبدئى ظلمات
تاریخیه ایچنده غائب اولوب گیتكده و تاریخی

ایسه تاریخ مدنیتله مرافقت ایدرك زمانمزه قدر کلمكده در .
اك قدیم زمانلردن برى ، آغاج کوتوكلى اويوله رق قايق خدمتده قوللانمش ، وحالا اوقیانوسیا اهالیسى ، نصل حال طبیعیلرینی محافظه ایتمشر ایسه ، قرون ماضیه وغیر معلومه دن برى استعمال ایديله کلمكده بولنسان آغاج کوكده سندن اویمه قایقلىرى ده قوللانمقده بولنمشلردر .

سیر سفان تاریخنده باشلیجه ایکی دور واردرکه ، بریسی بتون ازمئه مقدمه بی مرور ايله ، رومه نك باربارلر طرفندن استیلاسنه قدر گلرک ، اوراده غائب اولور . بودورده ملاحینك رهناسی اوله جق بر آلت بولنه مدینى جهته سواحلی گوزدن غائب ایتمامگه

غيرت ايدرلردى . بوقاعدهء عموميه خلافته اولهرق تاريخ قديمده .
ايكى روايت واردركه بريسى فينكه ليلرك بالطبق دگرينه قدر
گهر با آرامغه گيديشلرى وديگرى ده فراغنه دن (نىخاو) ك نام .
وحسانه اولهرق آفريقا اطرافنى طولاشتهلريدر .

ميلادك اون دردنجى عصرى ابتدلرنده پوصله نك آورو .
پاليره معلوم اوله سنى متعاقب تاريخ بحر ينك دور تائيسى بدأ
ايدر . پوصله كچى بررهبر مؤتمنه مالك اولان ملاحين اوقيانو .
سلرك تا ايجريسنه قدر طاله رق اك اوزاق يرلره كيتشلىر
وحتى دنيا مزه دنيا قائمه تعبيرينه موافق اوله جق صورتده
يكي دن آطالر و قطعلر كشف ايلشلىردر . ۱۴۹۲ سنه سى
قريبوف قزلوبب آمريقايي كشف ايتدى ؛ برسنه صوكره
واسقوردو غاما اميد بروتنى طولاشدى و ۱۵۱۹ سنه سى مازلهده
ايلك دفعه اوله رق دور عالم سياحتنى اجرا ايتدى . عصر مزده
بخارك قوه محرکه مقامنده استماليله يلكن وكوزه كه حاجت
قالماسى و مخالفت هوا كوزه دله ماسى سیرسقاڻ ايچون بردور
جديد كشاد ايلدى .

فينكه وقارتا زليلر قزون قديمده يگانه ملاح ايديلر .
قزون وسطاده فلنكليلر ، ونديكليلر ، جنويزلر دگرلره حاكم

اولفہ باشلادی . زمانہ زدہ ایسہ ملاحت انکلیز لراہ آمریقای
شمالی حکومت متحدہ سنہ انتقال ایلدی .

Brouillard } سبب
هوای نسیمی داخلندہ کی بخارک
آکنزین صوغومہ سنندن حصولہ کلن غایت
رقیق کریوات مائیہ دن حصولہ کلور . سبب ایلہ بلوطک طبیعتی
بردر . آرازندہ کی فرق : ایچندہ بولنیلہ بیانہ سبب ایچندہ
بولنیلہ میانہ بلوط دیرز .

— اونیجی باب —

— باب سبب —

Polythéisme (حاشا ثم حاشا) جناب حقندن
شرك } غیری برطاقم الہلرہ طاغیغہ دیرلر . بوکی
برضاللت اثر جہالت اولدیغنه شہہ اولمیوب ، یاصیت انیباویا خود
ترقیات معارف ایلہ ، کوندن کونہ کروہ مشرکینک عددی آزالقده
ویرینہ فکر جلیل وحدت قائم اولقده در . یونانستان واورادن
اقتباس معارف ایندن رومہ لیلر مشرک ایلدی . زیرا بورالرہ
او وقتلر صیت انیبا ایریشمیوب ، حکمانک وضع ایلدک لری قانونلرہ

امور ملكيه و معاملات سياسيه ليرني يورونمكده و برطاقم اساطيره اينانمقده ايديلر . حالا زمانزده آفريقانك اكثر بلادى ايله آسياده ، آمريقادە چرك شرك ايله آلوده انسانلر چوقجه كور- لمكده در . شرك باشليجه اوچ صورته در ؛ برنجيسى عبادت اصنامدر كه قبا برطاقم پتره الوهيت اسنادندن عبارتدر ؛ ايكنجيسى كواكب و آتسه تعبدن عبارت اولان « صائيلك » در ؛ اوچجيسى صورت پرستلكدر كه كنديسنده بر اقتدار تصور اولنان هر شيتك تصويرينه عبادتن عبارت اولوب بوده اك زياده زنجيلرده كورلمكده در .

شكر قامشى } Canne à Sucre شكر قامشيناك
منشئى آسياده هندستان اقليميدر .

ميلادك اوچجى عصرنده عربستان و آوروپايه نقل ايدلمش و زر عنده موفقيت كورلمشدر . اورالردن قبريس ، سچييا و اسپانيا و مادرده زرع و بورادن آمريقانك كشفنده (سن دومينغ) ه ايصال اولتمشدر . بو آطه نك اقليمى شكر قامشنه پك مساعداكلهرك اوراده استحضار ايديلن شكر سائر ممالككنه ترجيح ايدلمشدر .

بوكون حوايج ضروريه منزله سنده كورد يكمز شكر ، وقتيله نادر بولنور و حتى ۱۶۰۰ تاريخلرنده فرانسه ده آنجق اجزاجيلر

صاتار ایدی . حتی فرانسزلرک کنديسنده بولنمسی لزومی
ضروزی اولان بر شینک فقدانده شکرمن ایزامهی کبیر .
مثالری اووقدن قاله در .

چینلیرک بونباتی اوروپالیردن ۲۰۰۰ سنه اول طانید .
قاری آکلاشیلور .

شمشک } Eclair کوز قاشدیران و دائماً کوك
کورلمسی کنديسنی تعقیب ایدوب فورطنلی
هوالرده ظهور ایله ین بوضیا ، بربرینه مبان اینکی الکتریک
تلاقی و تصادمندن نشئت ایلكده در .

الکتریک سرعتی هان غیر قابل تعیین بولدیغی جهتیه ، شمشک
ظهورنده وهله آنی تعقیب ایدن کوك کورلمسی آواننده ، بالجه
تهلکه مندفع اولمش دیمکدر . ضیانک سرعتی صدایه نسبتیه
پک زیاده وعادتا نامتناهی دینه جک برحاله اولدیغندن ، شمشکدن
پک چوق صوکره ، مصاده الکتریکه به دلالت ایدن کوك کورلدیسی
ایشیدیلور . بناء علیه کوك کورلدیسندن قورقق ، فن اربانک
تبسم وتأسفی موجب اولور ، زیرا انسانی هلاک ایدن برورور .
صدانک تقریباً ثانیه ده ۳۴۰ مترو قطع ایلدیکی معلوم اولدیغندن
ثانیه لی بر ساعت ویا نبض واسطه سیله ، شمشک ظهورندن رعدک
ایشیدله سنه قدر کچن ثانیه لر ویا ضربان نبض عددی ۳۴۰

ایله ضرب ایدیورسه ، رعدہ محل ظهور اولان بلوط ایله بولندیغیز یرک آراسنده کی مسافه تعیین ایلمش اولور . یازین کوریلن حرارت شمشکلیرینک منشئی ، زیاده سیله الکتریقی حامل بلوطلرک فوسفورمسی برعلامت کوسترمه لرندن عبارت اولسی محتلدر . بونلرک آرقه سی صره کورلدی ایشیدلز . بوده یا حقیقه کورلایسی اولمامسندن ویاخود مثلا ۴۰ کیلومتر قدر اوزاق بولنوب صداسنک بزه واصل اوله مامسندن ایلری کلیور .

— اون برنجی باب —

— باب صادر —

صددا { Son اجسام مصوتہ دن بریسی اورلدیغی
کی ، اجزاً فردینه سنده درحال بر حرکت
« اهتزازیه » ویاخود (تموجیه) حاصل اولور . بو جسمی احاطه
ایدن هوا دخی بو حرکتہ اشتراک ایله ، اطرافنده برطاقم طالعفلر
حاصل ایلیه رک قولانغمزہ قدر واصل اولور . دیمک که هوا ،
صدانک واسطه انتقالدر ؛ فقط اجسام مایعه وصلبه صدایی ده

سرعتله نقل ايدر ؛ كويلولرك ، عشيرتلك اورتهلقده برسس اولديغى حالده ، ياتوب یری ديكليهرك دشمن سورايلىرىنىكلككده اولدقلىرىنى آكلامهلىرى ، طوپراغك هواذندها سرىع صدایى نقل ایلدیكى نجر به ایتدكار نندندر . صدا ، خالده انتقال ایتمز . واسطه انتقالك كشافتى نسبتنده ، صدانك قوتى آرتار ، اكسیلور . آوروپاده ۴۸۰۰ متر و ارتفاعده بولنان آو طاغ تپه سنده بر طبا نجره سسى اووه . دهكى قز باج شاقردیسی قدر بيله اولدیغى و بوده طاغ باشلرنده هوانك سیرك و اووه لرده كیشف اولمسندن ایلرو كلدیكى نجره ایلمشدر . صدانك سرعته نانیه ده تقریباً ۳۴۰ مترودر . شمسه حاصل اولان بر صدایى ایشتمه من لازم كلسه ، آرادن تام ۱۴ سته كچمك لازم گلور .

امواج مصوتة ، بر مانع ثابتة تصادف ایلرسه (زاویة ورود زاویة انعكاسه مساوی اولق اوزره) عكس ايدر ، عكس صدانك مستند اولدیغى اساس ، بقانونه تابعدر .

Clepsydre } ایچی صو ايله مملو ویدی
صو ساعتی } دلیکلی شفاف بر قابدن عبارت اولوب ،

صویك مدت جریانی ايله زمانی مساحه ایدر لردی . قابك کنارینه بر تقسیمات مقیاسی رسم ایدیلور ایدی . صو كره لری ، مقیاس یرینه بر قدران قوندى . صو آقدنجه طبیعی سطح فوقانیسی تنزل

ايدر وبوسطح اوزرنده بولنان بر جسم ساچمه ، آشاغى ايندكجه .
 ميلي وابره يي دوندر ايدى . دها صوكره لرى (قلبسىدر) دىنان .
 بو آلتىر ديشلى چرخلى ، قادرانلى ، ابره لى ، مكمل صوساعتى .
 حانه قوتلدى . بوده عربلر ك شمرة اقدامى اولديغنه ، هارون الر -
 شيدك « شارلمانى » كوندردىكى هدايا مياننده اويولده بر ساعت .
 بولنمى واووقت آوروپاليلرك بو آلتىر حيران قالمى شهادت ايدى .

— اوزن ايكنجى باب —

— باب طا —

طباعت } Imprimerie ميلادك ۱۴۳۶ سنه لرينه
 طوغرى آلمانىاده ماينچلى غوتنبرغ طرفدن ابداع .
 ايدلشدر . موجد ، (فاوست) و (شوفر) نام كيمسه لره بو ايشى .
 باشه چقارمق ايچون عقد شركت ايتمش و آنلرده صنعتك .
 ترقيسنه چالشمشدر . بو صنعت جايله نك چينده اوروپادىن بك .
 چوق سنه لى اولى بيلنديكى سويلنور سده ، چينليرك طباعتى .
 آرى آرى دو كولمى حرفلرى ترتيب ايله دكل ، صحيفه لرى نخته
 لوحه لره حك ايله اولدينى معلومدر . آمريقانك ، بخارك ، الكتىر -

يقك و طباعتك كشف و ابداعى، قرون اخيره نك ماثر جليله سندن
معدود در. متقدمينك آثارى، بر قاج حيفه دن بشقه كاملاً محمولدينى
حالده، آثار مطبوعه منك سايه طباعتده محافظه سندن امين
اوله بيلورز، بوسبيله غوتنبرغك نامنه اوله رق پارس، مانچ،
استراز بورغ و بلاد سائرده هيكلكر ركز اولمشدر .

طباعتك ملكمزده موقع تطبيقه وضعى ۱۱۳۶ سنه
هجريه سنده در، ايلك طابع، حجار مهتديلرندن (ابراهيم متفرقه)
ايسهده حاميسى سعيد پاشا مرحومدر .

طولومبه } Trombe غايت كثيف بر بلوطه مشابه،
روزكارايه كردان شكنده متحرك، كندى كندينه
غايت سرعتله دوار، يوقاريدن آشنجى و اشاغيدن يوقارى تمتد،
اسطوانه و يا مخروط شكنده اوزانمش، كيملىرى يوتمه اولرى يتقمغه
آغاچلىرى دويرمكه قابليتلى، بخاريغنه « طولومبه » اطلاق ايديلور .
بو حادنه صدره شفا ويره جك مرتبهده فنا ايضاح ايديله مامشدر .
طولومبه هر يرده، قزهده، دكرده، كوله، ايرماقده، چوله
وقوعه كلور . بحريه ليلر بوقضادن يك قورقارلر . او عمود
ظلمانى بي كسر اچون كله آتارلر .

— اوز اوچنجی باب —

— باب عین —

عبرانیجه } Hébreux حضرت ابراهیم علیہ السلامک
اجدادندن « عبر » نام ذاتک احفادی اولان
یهودیله قدیماً ویریلن براسمدر . مؤخرآ جناب یعقوبک القاب
شریفه سندن اولان (اسرائیل) بوقومه علم اولمشدر . لسانمز -
ده کی « یهودی وچفت » اسملری بوقومک بابل اسارتنده آدقلری
judæus کله سنک لسانمز سلیقه سنه اویدرلمشیدر . نصل که
فرانسزلرده بولکلهینی (juif) ه تحویل ایشلردر . سائر
اسملرک اونودیلوب بونک باقی قاله سنه سببده « یهودا » سبطنک
اک صوکره رام اولمشیدر .

عجائب سبعة عالم } Les Sept Merveilles du
متقدمینک، صنعت معماری Monde
. وحک نقاط انظارنجه ، متنجی اولان و فقط انتخابده مؤلفینک
. هپسنک اتفاقنه مظهر اوله میان یدی عدد آثاره اطلاق ایدیولور .
اکثریا حالات عادیده عجائب سبعة بوجه آتیدر : (۱)
مصر اهراملری ؛ (۲) بابلک آصمه بانجه و دیوارلری ؛ (۳)

اسکندیه فناری ؛ (۴) ردوس کوپریسی ؛ (۵) فید یاسک
آثارندن اولیپیا مشتری هیکلی ؛ (۶) افس یعنی آیاتلوغده کی
دیانه معبدی ، (۷) موزوله .

عرض دائره سی } Latitude محیط ارض تقریباً
۳۶۰۰۰ کیلو مترو اولوب دائره

استوادن قطبه قدر ۹۰۰۰ کیلو مترو تعداد اولنور . بومسافه
یعنی (طول دائره سنک ربی) بهری ۱۰۰ کیلو مترو اولوق
اوزره ۹۰ درجه به تقسیم ایدلشدر . بوسبیله هر قننی بر موقعک
خط استوا به اولان اوزاقلغنی کیلو . مترو جنسندن اوله رق ۱۰۰ ،
۲۰۰ ، ۳۰۰ ، کیلو مترو در دینه جک برده ۱ ، ۲ ، ۳ ، ۴ ، ۵ ،
۰ درجه عرض شمالی و یا جنوبی در دینور ؛ فقط بر محاک یا لکتر
بولندیغنی عرضک بیانی ، اونقطه نک یا لکتر دائره استوا به اوزاقلغنی
آکلاده بیلوب ، برنی تعیین ایده میه جکندن یعنی اونقطه نک او قدر
درجه دائره استوادن شمال و یا جنوبه دوشدیکنی بیلدیره رک
بر نقطه معلومه دن اعتبار آنه قدر شرق و غربده اولدیغنی بیلدیره .
میه جکندن ، برده او موقعک طولنی تعیین ایتک اقتضا
ایدر . اساس طول دائره سی هنوز تعیین ایدیله مدیکندن ، هر
دولت بر نقطه دن وبالخاصه پای مختندن کچن نصف النهاری
مبدأ طول اتخاذ ایدر . بناء علیه بزم ایچون طول دائره لرینک

اساسی استانبولده آیاصوفیه جامعندن یکدیکی فرض ایدیان طول دائره سیدر . شو حالده بر موقعک بو طولہ نظرأ طول درجه سی، او موقعک مبدأ طول اولان دائره به اک یا قین مسافه سیدر . عرضلر، شمالی و جنوبی اولدینی کی طوللرده، مبدأ طولہ نظرأ، شرقی و غربی اولورلر .

عکس صدا { Echo برصدانک تکرار انعکاس ایله سی
(اوصدائی مصی ایله سوندر میه جک
برجسم اوزرینه، چاریمه سندن ایلری کلور . فقط صدانک
انعکاسی هیچ اولمازسه، جسم عاکسک ۱۳ مترو اوزاقده بولنمه سنه
متوققدر، ده یا قین اولورسه ایکی صدا بربرینه قاریشور .
عکس ایدن بر صدا، استقامتی جهتده دیگر اجسام عاکسه یه
تصادفاه بر، واورادن دیگر برجسمه راست کلهرک بردها عکس
ایده بیله شجکندن عکس صوتک برنجی، ایکنجی، اوچنجی، الخ
صوتلری واردر . صدا عکس ایتدیرن برلردن، (وودستوق) ده
برصدا ۲۰، ومیلان جوارنده کی (سیمونہ تا) حصارنده قرق
دفعه برصدا تکرر ایدر .

عناصر { Éléments قدما صو، هوا، تراب و آتش دیه
(آججق عناصر اربعه یه کسب و قوف ایده بیلش
وبونلری بالجمله اجسامک اساس ترکیبی عد ایلش ایدی . بوکون
بو عناصر اربعه نک مرکب اولدقلری و عناصر اطلاقه شایان

تمش قدر مواد بسیطه بولدقلری جهتله، (عناصر اربعه) تعبیری همان معناسز لفظلر صره سنه کیرمشدر .

علام سما } Arc-en-ciel اصطلاحاتمز ایچنده اک
 مناسبتسزی علام سما !! تعبیریدر . قوسی
 قزح همان فرانسزجهده کی اسمک ترجمه عینه سی اولدیفی کبی
 (یوکسک کمر) معناسنهده اولدیغندن پک مناسبتلیدرده . ترکجهده
 (الکم صاعنما) بی مطلقا هر کلمه نك اصلنی عربجهدن آرامق
 سوداسنده بولنانلر . « علام سما » یامشدر در !

علام سما ویه نك اک لطیفی اولان بو حادئنه طبیعیه ، صرف
 بر اثر ضیادر . صباحلری و آقشاملری کونش افقده برمناسب
 ارتقاعده ایکن، ضیاسی اینجه بر صورتله یا غمور یا غدر مقده بولنان
 بلوطه تصادف ایتمه دن حاصل اولور . بونک مشاهده سی آرقه-
 مزك کونشه کلمسی و بلوطک شمس ایله آرامزده بولنه سیله
 اولور . /

« قوس قزح » ک اسباب فیه سی ییلئین زمان و مکانلرده
 برچوق خرافات حکمفرما اولمشدر . بزده اک مشهوری
 آلتندن کچنلرک قیزسه ، ارکک و، ارایسه غورت اولمسیدر .
 ابتدا بو حادئنه فی فئا ایضاح ایدن حکیم انکلیزی نیو توندر .
 ترکجهده بر آدی ده « ایه م قوشاغی » در .

بعض شلاله لرده صولرك سقو طنندن هوايه طاغیلان صو-
 جبه لری، کونشه معروض بولنه رق قوس قزح شکلنی اظهار ایلر .
 Phénix } عنقا
 طیور اساسا طریقه دن اولوب هر قوم بردرلو
 تصور ایدر. لسان عوامده مستعمل اولان « زمرد عنقا »
 ترکیبی، « سیمرغ عنقا » تعیر فارسیسندن آخه در .

اون دردنجی باب

— باب غین —

غالوا نیزمه } Galvanisme بولونیا ده تشریح معلی
 بولان (غالوانی)، ۱۷۸۹ سنه سی، برچوق
 قوربغه لرك سلسله عصیه لرینی تدقیق ایچون تشریحی اجرا
 ایتمش و برطاقم باقر چنکال لر ایله بونلری عضلات قطنیه لرندن
 پنجه نك دمربار ماقلقلرینه آصمیش ایدی. نصلسه هر قطنی برسبیه
 قوربغه لرصالاندیجه، بوسکیر لر، دمیره طوقونور و چوقدن اتلاف
 و تشریح ایدلمش اولان قوربغه لرده بر حال اختلاج گوریلوردی. غالوانی
 تصادفك کندیسنه کشف ایلدیکی بوسر طبیعی بی، بو حاده بی
 بر سیاله خصوصیه نك حصولنه اسناد ایلمش و بو حاده ده (غالوانیزمه)

نامنی آلمش ایدی . برمدت صوکرده، (وولتا) بوکشی تدیق
 ایدرک ، غالوانیزمه ایله الکتریک یکدیگرینه مشابهنی اثبات ایله
 بری مثبت و دیگری منفی (یا خودبری زجاجی و دیگری رجنوی)
 الکتریتی بولنان ایکی مختلف طبیعتلی معدنک بربرینه تماسندن
 دائمی جریان برسیاله الکتریکه حاصل اوله جغنی بیان واره
 ایلشدر . ایسته بو حادته بی اثبات ایچون ، بر طرفی باقر دیگری چنقو
 اولق اوزره ، مدور بر طاقم لوحه لری برلشدره رک و آرا رینه
 بر حامض ایله ایصالدلمش ینه او قطرده چوخلر قویه رق
 بر منع الکتریتی اعمال ایلشدر .

بومنظومه یه « وولتا پیللی » دیرلر .

غالوانیزمه نك ظهور و وجودینی کوزه ارا نه دن بشقه ، حواس
 سارده ده احساس اتمک ممکندر .

مثلا بر توتیا ایله بر پارچه کوش ، آیری آیری آغزه
 گوتوریلهرک باقلسه هر ایکیسنده ده بر ذائقه معدنیه حس اولنور ؛
 لکن بوا یکی معدنن بریسی ، دایلیک آتته و دیگری اوستته قونوب
 دیشاریده اوچلری بربرینه تماس ایتدیریلور ایتدیرلمز بر ذائقه
 خصوصیه حس ایدیلورکه ، بونی آیحق مجربه ایله آکلارز ؛ اکر
 تجریده بر ازدوام اولنورسه ، آغزده صالحیا افرازانک آرتدیغی
 و کوزلر قالی بیاه اولسه ، کوز اوکنده بر طاقم قفلجملر اوچشدیغی
 کوریلور .

غزبرو آتشی } Feu grisou بو آتش، معدن کموری
 او جاقلرنده حاصل اولان «مولدالمأخمی»

hydrogène carboné غازینک اشتعالندن حاصل اولور. پک دهشتلی
 برشیدر. بوغاز، بر جسم ملتبه تصادف ایدر اتمز، همان شدتله
 پاطلار. معدن عمله سی ایشیقسنز چالیشه مدقلرندن بیچاره لرك
 نصل برتهلکه ایچنده بولندقلرینی ایضاحه حاجت یوقدر. ۱۸۱۵
 سنه سی انکلینز علماسندن (داوی) بوکا چاره اولوق اوزه، بر-
 امنیت فناری اختراع ایتدی. بوفنار، ایچی بیاغی یاغ یاغعه
 مخصوص عادی برفنار اولوب، اوزرینه غایت صیق اورلمش
 بر معدنی قفس کچیرلمشدر. اکر الده بویله برفنار بولنان عمله،
 غازلی بریرده بولنورسه، اشتعال، یالکز تل قفسک ایچنده وقوعه
 کلوب خارجه انتشار اتمز؛ چونکه بوتل قفس، حاصل اولان آلاوی
 خارجه سوؤ تأیری طوقونه میه جق صورتده صوغو تمقده در.

اون بشنجی باب

— باب فا —

فجر شمالی } Aurore boréale کیمه لین سماده
 کوریلین بو حادثه مضمیه، نواحی شمالیه ده،

لاپونیا ، نوروج ، اینسلاندا وسیبریاده دائمی الوقوعدر . سماده برقوس مشتعل خالنده کوریلهرک کنديسندن فضايه ضيافوران ایلر . فجر شمالی ممالک شمالیه ایچون برلعتدر ، برچوق ساعتلر غیر متحرک اولهرق پارلايوب لیالی طویلهرلری ضیادار ایلر . برچوق زمان اسبابی بحری اولنهرق نهایت مقناطیس ارضیه مربوط اولدیغنه قناعت حاصل ایدلمشدر . قطب جنوبی منطقه سنده کوریلان فچرهده « فجر جنوبی » دیرلر .

فوطوغرافیا } Photographie اون اوچجی عصر
هجری ایچنده حصوله گلن بدایع
معرفتدن بریده بوضعتدرکه معدنی ، کاغذ وسار لوحه لر
اوزرینه هر قیفی برشیک رسنی اوشیدن منعکس اولان ضیای
شمسی واسطه سیله رسم ایتمکدن عبارتدر . فوطوغرافیانک
انواع کثیره سی وارددر : لوحه وی فوطوغرافیا یاخود (داگره -
تیوتی) کاغذ اوزرینه فوطوغراف (تالبوتی) ، جام اوزرینه
فوطوغراف یاخود (نیه پسونتی) در .

یاقین زمانلره قدر تمامیه ثابت اولیان شیلرک رسمی
فوطوغرافیا ابه آله مازدی . شمعی ایسه (آنی فوطوغرافیا)
چیقدیغندن آگاده موفق اولمشدر . فوطوغرافک رسملری
یراز قازانلقسی ، پک پارلاق ایسه ده انک اوافق تفصیلاتی بیله

ارائه ایلدیگنیدن خدمتی عظیمدر . طباعته وسائر صنایعه یاردیمی فوق العاده در . فرانسه حکومتی ۱۸۳۹ سنه سی دا گره نوتیپی . اختراع ایدن دا گر ایچون ۶۰۰۰ ونیه پسوتیپی موجودی (نیه پس) ایچون ۵۰۰۰ فرانسق مکافات سنویه اعطاسی شرطیه ، بوضعتی اشترا ایلشدر .

بعض کره بریره ییلدیرم دوشمه سنندن برالکتریق فوطوغرافیاسی حاصل اولیور . صاعقه اصابتیه وفات ایدن بر آدمک گوکی اوزرنده اوجوارده بولنان بر آغاجک رسمی گورلشدر ؛ صاعقه ایله مصاب اولان بر کویلنک قوللری اوزرنده ، آلتیده گیزلندیگی بر قواق آغاجنک یابراقلری ودیگر بر آدمکده اوموزنده تا اوده دیوارده آصیلی بولنان بر ات نعلنک فوطوغرافی مشهود اولشدر .

Ivoire } فیل دیشی
 ماده ، فیلرک آلت تدافیه لرندن عبارت اولوب
 بولرک طولی ۳۰ سانترودن ۲ مترویه قدر نخلف ایدر ، ۸۰ کیلوگرام آغرلغنده کیلر بولمشدر . شمدیکی فیل دیشی معمولاتی ازمئه قدیمه معمولاتنه قیاساً برشی دگلدر . وقتیه بولردن محاربه آرابه لری ، ماصه لر ، مختلر وحتى ۱۰ مترو ارتفاعنده هیکلر اعمال ایدیلو ایدی .

فيل ديشلرينك اڭ مقبولى آفريقاده (گينه) الكاسنده چيقاره .
بورانڭ فيل ديشلرى اسكيدجكه بياضلا نور ؛ ديگر محللرڭكى
ايسه صرارير .

اون التنجى باب

— باب نواف —

Papier monnaie آتون وكموش باره برينه } قائمه
تداول ايتمك اوزره، حكومتلرڭ ، خزينه دهكى آتون
وكموشلرى خارجه دهكى لوازمى تداركه مخصيص ايدوب ، داخلده
آلش و يرشده قوللانلق اوزره برقيمت اعتباريه يي حائز نمر
ايلدكلرى يعنى باره برينه اقامه ايلدكلرى كاغدلره دينور .
۱۷۹۰ : ۱۷۹۶ فرانسده تداوله چيقاريلان قائملر
اوقدر دوشمش ايدى كه : برچفت چيزمه سكر اون بيك فرانقه
قدر چيقمشدر .

Paricide بويله برجنايت عظيمه مرتكبى } قاتل پدر
رومه ليلر قان روان اولنجيه قدر دوگرواندن
سوگرده ايجى انگرڭ طولى برمشين چواله قويه رق صويه آتارلر
ايدى . قديم مصر ليلر هر طرفنه قلملر يوريدرك يعنى قامشلرله

پارده لیه رقی بر تیکن بیغینی اوزرینه آتار و چالی یه آتیش ویره رک
یا قارلردی . آتیه واضع قوانیننه ، نیچون بونلر ایچون بر جزا
وضع ایتمدیگی صورت قلدننده ، بوجانیه احتمال ویره مدیگی جواباً
بیلدرمشدر . وقتیه فرانسه ده بوجانیره مجازات فوق العاده اجرا
ایدیلوردی . یعنی صاغ بیلگی کس یلوب دیری دیری جاده
اوزرینه آتیه رقی تپه لن دیریلور ، وصوگره یاقیلوب کولی هوا یه
صاوریلور ایدی ، شم دیکی فرانسه قانونی موجبیجه بونلر مقتله
گوملک ایله ، یالین آتاق و باشلرینه برسیاه یاشتیق اورتیلی اوله رقی
ایصال ایدیلور .

قار } Neige مقتضای حکمت الهی بدن اوله رقی ، هو انک
{ درجه اعتدالی صفر درجه سنه قریب اولدینی زمان
یا غمورتیلر ساکن حالنده تشکل ایتیش صو دامله لری طرزنده
یعنی قار اوله رقی نزول ایدر .

اگر هواروزگارلی اولور ایسه ، قار غیر منتظم لقمه لر حالنده
اینر ؛ فقط هوا تمامیه را کد اولورسه دوشن قار آلتی کوشه لی
کوکب منتظم شکلنده در . قارک محافظه نباتات حقنده کی تأئیری
معلومدر . قار نباتاتی صغوقدن حفظ ایدر ؛ وقوه تبتیه بی تزید
ایله ایلک بهارده بردن بره نشوونمالرخی موجب اولور .

قره تن } Crétin بلاهت مکمله وسوء تشکل عظیمیه
{ مالک اولوب قیصه بویلی ، کوچک وشقا قلدن طرفی

باصیق باشلی ، قیصه ، گنیش برونی ، قرمزلی وچاقلی گوزلی
برطاقم آدملره دینور .

بونلرک جلدی صاری وصولعون وحسیاتلری ، حاسه بصریه
مستثنا اولوق اوزره ، آز تکمل ایشدر ؛ گندیلری حسیاتدن
معری ، پک اینگرنج بر مردارلغه مبتلادر . قره تنلک اکثریا ارثی
گبی اولوب ؛ آلحاق وراطب محللرده اسکان سیئه سی اولوق اوزره
قبول ایدیشدر . بونلره فرانسه نك (والله) وحقی (اورده نی)
و (پیره نه) نك طاز و منخط وادیلرنده تصادف ایدیلور .

قره قوش } Aigle بوقوش قوت وجسارتی حسیله
امیرالطیور عد ایدیشدر . هر قوم نزدنده
عقاب نشانه اقتدار صاییلور . اقوام قدیمه دن رومالیر ، یونانیلیر
بوقوشی ژوبیترک ساعیسی یرینه قومشلردی . یونانیلیر ، رومالیر ،
اوستریالیر و ناپولئون قره قوشی علامت عسکریه صره سنه ادخال
ایلشدر .

قطب } Pâle ارض همان یوز یووارلاق بر جسم
اولوب چوققلرک طویاجی گبی گندیلگندن
دوتر . کره ارضک دونشی بر المانک صاپ وچچک طرفدن
کیرلش بر ایگنه اطرافده دونیشه بگزر . ایشته کره ارضک
مرکزندن مروری تصور اولنان اومیله محور دینور . ارضک

محور اطرافندہ بر کرہ دوری ۲۴ ساعتہ وقوعہ گلور .
محورک ایکی طرفنہ یعنی المایہ بگرتدیگمز ارضک صاپ
وچچک طرفلرینہ قطب دینور . ارضک قطب طرفلری طبری
الماگی باصیق ودائرہ استوا جہتلی براز یایواندر . قطبلردن
شمالہ بولنانہ (قطب شمالی) وجنوبہ بولنانہ (قطب جنوبی)
دیرلر .

Chlore } کلور
گروک غاز وگرگسہ صودہ منحل
بولدینفی حالہ ، بو عنصر بسیطک مولد المایہ فوق الغایہ

علاقہ کمیویہ سی حسیلہ ، مواد نباتیہ و حیوانیہ نک اقسام ملونہ -
سنی تخریب ایدر . ایشتہ بو خاصہ سنہ مبنی صنایعدہ منسوجاتک
الواتی ازالہ ایچون قوللانیلور . هوای نسیمی داخلنہ انتشار
ایدن مہلک میاسملری محو ایتمک ایچون دخی استعمال
ایدیلور . ابدستخانہ لره (کلورکسی) قونلسی ایشتہ بوسببہ میندر
قوت الی المرکز } Centripède زبرده قوت عن المرکز
مادہ سنہ مراجعت بیوریلہ .

Centrifuge } قوت عن المرکز
دور ایدن هر جسم ، دور ایلدیگی

دائرہ مماس اولہرق دیشاری یه آتلق ایستر . جسمک بویلہ
دور ایلدیگی دائرہ خارجنہ آتله سنہ سبب اولان قوتہ (قوت

عن المركز) دیرلر . طاشلرک صاپانلردن کمال قوتله آتلهسی
ایشته بوخاصه ایجابندندر .

بمرکز اطرافنده حرکت ایدن هر جسم ، مرکز
تقر به میل ایدر . بده قوت الی مرکز دینلن برخاصه دن
نشئت ایدر . حیوانات و طاشلرکی ، کره ارضه مربوط اولیان ،
اجسامک کره ارضک دویمه سنه رغماً سطح اوزرنده طورمه لری
بوخاصه دن ناشیدر . ایشته هر قننی بر جسم ، دیگری اطرافنده
دوره باشلارسه : قوت عن مرکزیه خاصه سنه اتباعاً مرکز
تقر به وقوت الی مرکزیه تبعاً محیطدن تباعده ساعی بولنور .
بر برینه معارض اولان بو ایکی قوتدن نتیجه اوله رق ، جسم
بر حرکت مختلطه ده یعنی بر حرکت دوریه ده بولنور . ایشته
منظومه شمسیه ده وقوعه گلن حال بودر . قرک ارض و ارضک
شمس اطرافنده دورانی هپ بو ایکی قوتک تأثیر و معارضه سندن
ایلری گلیور .

قوتقلاو } Conclave پاپا انتخابی ایچون قاردیناللرک
وقوعه گلان اجتماعه دیرلر . بو صورتله
اجتماع ایدن قاردیناللر ، ایفای وظیفه ایدمجهیه قدر خارجه
اختلاط ایدمزلر . بو عادت ۱۲۶۸ سنه سی وفات ایدن پاپا
دردنجی (قله مان) ک پرینه انتخاب اوله جق ذاتک تعیینده وقوعه

گلن اختلاف آرا سببيله، ايشك. ايكي سته سورنجه مهده قالمسندن ايلري كلشدر خلق ، بوندن يزار اوله رق بركون . اجتما گاهدم بونلري ايشه برتيجه ويرتيجه قدر توقيف ايلشدردر .
 بو عادتك بدايت وضعنده ، قاردينالرك يمكلرينك انواعي هرگون برمقدار تنزيل اوله رق سكرنجي كوني يالگنزاكك و شرابه قدر اينديريلور ايدي .

قهوه } (af) قهوه نك منشي حبشستاندر . شخ
 ابوالحسن علي الشاذلي ، قدس سره العالی حضر تلري
 كچيلرنده قهوه آغاجي ينلرك نشئه دار اولدقارينه دقتيله ، كنديسي
 استعمال وقوه اتباهيه سنه كسب يقين ايتدكن صكره مریداننه -
 ده توصیه ده استهجال كوسترمشدر . او آندن اعتباراً بتون شرقه
 انتشار ايمش وبورالردن غربه انتقال ايلشدر . ۱۶۶۹ سنه سي
 سلطنت سنه نك پارس سفيري ، فرانسلره قهوه پيشوره سقي
 تعليم ايمشدر . توتونگده شيوعی اوزمانلرده وقوعه گلديگندن ،
 بويوزدن قضالر وقوعی حكومت سنه نك نظر دقتنی جلب ايله
 قهوه خانهلري دفعاتله سد ايتديرمشدر . ابتدالري فرنك حكيملري
 بوكا تهلكه لی برمشروب نظرييله باقشدردر . فرانسه اديبه لر تندن
 مادام (سهوينيه) بونی ، « ياقده كچر برموده » ديه تصوير ايدر .
 قهوه هر درلو ظنياته غلبه چالهرق بوكون حوايج ضروريه منزله

سنه چيقمشدر . قوتنه بريسي بونك غايت بسيط التاثير برزهر اولديغنى سويلش ؛ اوده : (اوت بك اغزدر . زيرا ايشته ۸۰ ييلدر ايجيورم) ديه ظريفانه برجواب ويرمشدر .

اوزيدنجى باب

— باب لاف —

کاغذ } papier متقدمين کاغدى بيلزلردى ؛ خرما
ياپراقلىرى ، آغاچ قبوقلرى ، مشعلى نخته ،
قورشون لوحه ، گورهك كيك وساره اوزرينه يازيلرني
يازارلردى .

نهايت مصرده نشوونما بولان پاپيروس حصيراوتى وياخود
قوغهلق دنيلن قامشك ييراغنى اوزرينه رومه ليلرك (Calamus
قالاموس) ديدكلرى و بزم شمى قوللانديغى قامش قلملره يازار
اوايديلر كه فرانسزلرك كاغذ معناسنه اولان (ياپيه) كلمه سى
پاپيروسدن آلتنه اولديغى مظنوندر .

مصرك رومه ليلر اداره سنه كچديگنى متعاقب پاپيروس
ايتاليا ويونانستانده زياده صرف اولتغنه باشلادى . ميلاددن
براز ال پاپيروس يرينه ترشه اقامه اينلدى . ترشه وياپاپيروس

یرینه پاچا وره کاغدی استعمالی اونجی عصر میلادیده در . فقط
کاغذک استمالنده ترقیات عظیمه ظهوری اون سکزیجی عصرده
وقوعه گلدی .

کاسر اصنام } Scanoelaste میلادک سکزیجی عصرنده
تورهین و مؤخرآ الحاد لرینه حکم اولنان
برفرقه نصرانیه درکه بونلر بالجه اصنامی قیرار و عبادت لرینی منع
ایلرلردی . بومذهب ۷۶۶ تاریخنده استانبولده انعقاد ایندن
جمعیت رهابین (قونسیل) ده تصویب ایلمش ایسهده مؤخرآ
دیگر جمعیتلرده رد واریابی رفض و الحاد ایله جمعیتدن طرد
اولمشدر . بوسبیله طقوزجی عصر میلادیده سالکینی گورنمز
اولمشدر . صوگره لری فرانسه ناک جنوبنده بولنان (آلسی)
جوارنده محدث ایندن (آلیثروا) و بو هیالی ملحدلردن اولان
و ۱۴۱۵ سنهسی دیری دیری احراق اولنان (هوس) نام
کسه ناک تابعلری ایچنده وساره باش کوسترمشدر .

کتاب مقدس } Bible خرسیتیانلرک معتقد بهی اولان
کتب معلومه ناک مجموعه اطلاق اید-
یلور . بو کتاب « عهد عتیق » و « عهد جدید » نامیه ایکی
قسمه آریلور . کتب عهد عتیق حضرت موسایه نازل اولان
بش جزؤدن عبارت تورات ایله بعثت عیسی (ع . م) . قدر

انبیاء اسرائیله نازل اولان آثاری جامعدرکه جناب داوده نازل اولان زبور ایله « امثال سلیمان » بوقیلدندر . عهد جدید ایسه قونسیلرک انتخاب ایلدکاری درت انجیل ایله حواریون طرفندن یازیلان آثاری جامعدر .

میلاددن ۲۸۵ : ۲۴۷ سنه مقدم مصرده حکومت ایندن بطمیوس فیلادلف زماننده عهد قدیم کتابلری یتمش عبرانی علماسی طرفندن روحیه ترجمه ایلدشدر . دردنجی عصر میلادیده کتب مقدسه کاملاً (سن ژه روم) واسطه سیله لاتینجه ترجمه ایلدشدرکه کلیسا طرفندن یگانه اوله رق بو ترجمه مقبولدر . قرآن عظیم الشان اشبو کتابلر احکامنی نسخ ایلددر .

کیئسه } Bisse tile رومه لیلر ۳۶۵ گونی برسنه
اعتبار ایلدردی . حال بوکه برسنه یعنی ارضک
شمس اطرافنده بر کره دوری مدتی، بوندن تقریباً ربع کون
زیاده اولدیغندن بوتاریخک وضعندن برمدت صوکرده، سنه عادیه
سنه طبیعییه توافق ایتمز اولدی . قیصر (یولیوس سهزار) بوکا
برچاره بولمق اوزره اسکندریه هیئتشناساندن (صوسیترن) ی
گتیرتدی . بو عالم سنه نك اوچ سنه ۳۶۵ ودردنجی سنه ۳۶۶
گون اولسنی و برکونی عادی سنه لرده ۲۸ اولان شباطه ضم

ایله ۵۲۹ ابلاغی قرارلشدیردی. ایشته بودردنجی سنهیه «سنه کینسه» دیرلر. عصر باشلری مستثنا اولوق اوزره ۴ ایله قابل تقسیم اولان سنه لر، سنه کیسه در: ۱۸۹۲، ۱۸۹۶، ۱۹۰۴ گی .

Alchimie } کیمیای باطل
 (اولان فقط شمعی کیمی صحیحی
 تولید خدمت ایندن، بو علم باطل، برچوق زمانلر، اربانی صنعی
 آلتون اعماله خادم برا کسیر اعظم و حیاتی الی الابد ابقایه صالح
 بر (دوای کل) محریسیله اشغال ایلشدر. شواشتغال بیوده،
 انسانیت ایچون پکده بی فائده قالمیهرق، زاج یاغی، باروت،
 و فوسفورک کشفنه واسطه اولشدر .

Amiante } کتان طاشی
 (نظریله باقهرق، طرار، اگیریر،
 پیشکیر، پخته و سار نسج ایدرلر و کیرلندکلری وقت بونلری.
 آتسه آتهرق کیرنی یا قوب ترمیز آلیرلردی. جسدلری
 یاقیله جق اموات اکابر، بو نوع کفنلره صاریلهرق آتسه آتیلور
 ویانوب کول اولدقدنصره بقیه رمادی بو کفنندن چیقاریلهرق.
 صاقسیلرده حفظ ایدیلوردی. زمانمزده بوندن یلتزفتیل ویانمز
 مقبول کاغد یاپیلور. یاقین زمانلرده اطفاییه الیلرینه بوندن.

یانغین لباسی اعمال ایدلشدر . لسانمزده بوکا : کتان طاشی
عربجهده حجرالفتیه دیندیگی گبی ایتالیاده چقان الکابی برنوعنه
(. آسبستو) دیرلر .

کواکب ذات الازناب } Comètes کواکب ذات
الاذنابک بوگون منظومه

شمسیه مزه تابع و محراقی شمس اولمق اوزره پک زیاده خارج
عن المرکز قطع مکافی محرکالر اوزرنده دأر اولدقلمری اثبات
ایدلشدر . بوکوا کبدن اکثریسنک حرکت وعودتی ، قبل -
الوقوع ، صحته قریب برصورتله حساب و تعیین ایدله بیلیر .
هاللی تسمیه ایدیلانی ۷۵ ، بر دیگرى ۳ بحق ، و دیگر بری ده
۶ سنه و ۹ ایده عودت ایدر .

وقتیله بو نوع م کوا کبک وقایع ارضیه به سؤ تأثیری اولدیغی
هربرده ظن ایدیلوردی . بوگون فن بوگی معتقداتی ازاله
ایتدیگی ۱۸۱۱ ده ظهور ایدن کوکب دنباله داره ، منجمین
علامت قحطدیه نظر ایتدکلری حالده اوسنه نك فیض و برکتلی
اولسیله وقوعات دخی مسئله بی حل ایلشدر .

کوزلک } Lunette عادی گوزله گورینن بر شیئی
یاقدن گوره بیلن کیمسه به « قصیر البصر »
واوزاقدن گوره بیلنه « مدید البصر » دینلور . بواکی نقیصه

رؤیتہ گوزلك استمالی ایلہ چاره بولمشدز . قصیر البصر اولانلر
 محذب جاملی ومدید البصر اولانلر مقعر جاملی گوزلك قوللا-
 نملیدر . مقعر جاملر خطوط شعاعیه نك آچله سنی آزالده رق
 حذقه عینیه طوغری یاقلاشیدیر دقلری کبی محذب
 اولانلرده ، بالعکس یاقلاشمینی تبقیص ایدرک رؤیتده صافیت
 پیدا ایدرلر . بونوع گوزلكلرک اختراعی (روژ باقون) م
 اسناد اولتور .

دوربین وتلسکوپ دینان آلات بصریه ایسه اجسامی
 بیولتمک ویاقلاشیدیر مق خاصه سنه مالکدر . بونلرک اختراعی
 فلنک گوزلكچیلرندن (متیوس) ویاخود بر محذب بر مقعر
 جامی یان یانه کتیره رک اوینادقلری صرده اوزاغی یاقین گور-
 ملری سبیله تصادفا کشف ایدلمشدر . بوده ۱۶۰۹ سنه سی
 وقوعه کلشدر . بوکشف مهمی ایرته سی سنه حکیم ذوفنون
 (غالیه) ا کال ایلشدر . بوگون اعمال ایدیلن تلسقویلر، اشیایی
 برایکی بیك مثلی بیوک گوسترمک اوزره تقریب ایلکده در .
 عادی گوزله گوریله مین اجسام صغیره بی ومیقروب دینان
 حیواناتی کشف وارانہ ایدن آللرده اعمال ایدلمش « ومیقرو-
 سقوپ — خرده بین » واسطه سیله منکشف اولان بو عالم
 طبیعتہ مخصوص (میقرو بیولوژی) اسمنده بر علم حاصل اولمشدر .

کوموش } Argent گوموش پک نادر اوله رق ریر
 زمینده حال صافیتده بولنور ؛ اکثریا
 کوکرت ویا آتیمون ایله مخلوط اوله رق تصادف ایدیلور .
 آناتولی وروم ایلیده ، آوروپانک شمالنده یعنی اسوج
 ونوروجده ، روسیهده گوموش معدنلری وارسهده ، الکزنگین
 معدنلر ، آمریقادده (پيرو) و (مکسیقا) ده در . گوموش
 تقریباً یوزده اون قدر باقر ایله خلط اوله رق ، بلاد متمدنهده ،
 قیم واسعاری ارابهده یعنی مسکوک اوله رق مبادلا دنده قوللا-
 نیلور . کومشدن وقتیه مجلا آینهلر اعمال ایدیلور ایدی .
 زمانزده آوانی محاسبه غایت اینجه بر طبقه کوموش ایله
 قابلا تمقده در .

کوسکون } sensitive خواص غریبه سی حسیه
 بو آغاجه « شجره عفت » اطلاق ایتسک
 فرانسزلرک « عقیف آفاسیا » تعبیرلرندن ده خوش دوشر .
 بوگا آزیحق طوقینلور طوقنلاز حلقه لی اغصانک بوکلدیگی ،
 فیلزلی بربرینه یا قلاشدیغنی ، یا پراق داللی اوزرنده بولنان
 اوراقنک بربری اوزرینه قانیدیغنی و گندیلرینه طوقنان شیدن
 اوزاقلاشدق لرینی گورورز ، آقشاملری گونش غروب ایتدیگی
 ویا بلوط آلتنه گیدیگی زمان دال ویا پراق لرینک ینه چکیلوب
 بوزیلهرک طلوع شمسله آچلیدیغنی مشاهده ایدیلور . بوخواصه

مبني بونی شعرده فرنگلر حساسیت ، شفقت و خوفه تمثال اوله زق استعمال ایدرلر .

soleil شمس منظومه سیاراتک مرکزی وارض کونش } ایله برابر سارسیاره لرك ناظم حرکتیدر . منبع ضیا وحرارت ورکن حیامت عضو تیدر . هیئت شاناک اکثریسی شمسک گندیسی صلب ، مظلم و مسکون اولسی محتمل اطرافنی برهوی مزی ایله محیط وشعشعدار قیاس ایدرلر . ارضخه اولان اوزاقلنی ۱۵۲ میلیون کیلومترودر . ضیاسی بزه ۸ دقیقه ۱۳ ثانیهده واصل اولوز . ارضدن ۱۴۰۰ بیک کره بیوکدر . قورپرنیکدن اول شمسی وسمایی ارض اطرافنده دوز دیرلردی . بوگون ارضک سیاره ، شمسک ثابت اولدیغی ثابت اولمشدر . } کهانت } مایه Mage گویا غیبی کشف ایتمک گی باطل برفکردن عبارتدر .

قرون وسطیده آلوده کهانت اولانلری آوروپاده احراق ایدرلردی ؛ حال بوکه ترقیات علمیه ومدنیه اوگی باربارلقره محل برافقسنزین سحر وکهانت وسائره گی انسانیته شین اولان شیلری گندیلگندن محو اولمشدر .

Voie lactée لسانمزده بوکا ضحان اوغریسی کهکشان } دیدکلری کی شمالدن جنوبه اولان استقامتی حسییه «حاجی یولی» دخی دیرلر . سماده غیر منتظم بیاضجه

یرقوشاق گبی گورینن بر چوق کوا کبک هیئت مجموعە سنە دیرلر .
یوقوشاغی ترکیب ایدن کوا کب او قدر چوق قدرکە (هریشل) هر بر ساعت
نظر فندە نظر کاهندن سرور ایدنلرک عددی ۵۰ بیک تخمین اتمشدر .

— اون سکزنجی باب —

— باب میم —

Levier مانیوله ما کنهده پک مهم بروظیفه
ایفا ایلر ؛ آناختارلر، مقراضلر ، کرپدنلر ،
جنزلر، ترازولر گبی عادی ما کنهله ایله الک مکمل ما کنهلرده
یابسیط ویامرکب بر مانیوله ترینندن بشقه برشی دگلدر ، ما کنه
حیوانی بیله بر مانیوله ترکیبندر . مانیوله قوتنک تابع اولدینی
قوانینی تعیین ایدن آرشیددر .

Ere وقایع عالمک ضبطی و بولند یغمز
مبادیء تواریخ } زماندن نه قدر مقدم وقوع بولد قلرینی
افهامه مدار اولق اوزره برطاقم وقایع قدیمه مبدأ ایخاذا ایدلشدر .
بونلرک مشهورلری تاریخ یهوددرکه تقویم قدیم موجنبه میلاددن
۴۰۰۰ سنه اول باشلار . اقوام عیسویه ننگ استعمال ایلدکلری
تاریخ میلاد هجرت نبویه دن ۶۲۲ سنه اول بدأ ایلر . قدیم
یونانلرک اولیمیاد تاریخی میلاددن ۷۷۶ سنه اول ؛ رومه ننگ
تاریخ تاسیسی میلاددن ۷۵۳ سنه مقدم ؛ بابیلرک تاریخ بخت-
نصری میلاددن ۷۴۷ سنه مقدم بدأ ایدرلر .

شاكر پاشا حضرت تليزىنىڭ نىشىر بىوردقلىرى تىقويم جىدىد
ايله تاسىسىنى تىوصيه بىوردقلىرى تارىخ مولىد، ھىرت نبويه دن ۵۱
سنه اول پىدا ايلر .

جلال الدين سلجوقىنىڭ وضع ايلدىگى تارىخ جلالى ھىرتنىڭ
۴۷۱ سنهسى رمضاننىڭ اونسىن پىدا ايلر .

مبىحث قحف } Phrenologie ۱۷۵۸ سنهسى
تولىد و ۱۸۲۸ ده وفات ايدىن آلمانىا

اطبائىسندن (غال) كڭ « دماغ ملكات روحيه نىڭ قىرازگامى اولوب
قحف اوزرىندە مشاهدە اولنان گىرتتى وچىقتىلر واسطەسىلە
صاحبنىڭ ميلان واستعداد مختلفەسى تىفهم اولنە بىلور . » دستورى
اوزرىنە تاسىس ايلدىگى يىكى بر علمدر . يعنى قحف قىطاسى تامامىلە
دماغنىڭ بر محفظەسى در ، سىطىنىڭ ھىر بر قىسمى آزچوق جسامتمە
بر امتدادى ، آزچوق بىوكلىگى حازر اولوب ، بوقسىمە عاندا اولان قىسىم
دماغنىڭ كندى وسعتى نسبتندە انبساطنە دلالت ايلر . مثلاً بر شىخنىڭ
قحفنىڭ ھانكى قىسمى حال انبساطە كلوب زىادە جە بر قىبارتتى تىشكىل ايلرسە ،
بو علم اربابنىڭ مشاهداتنە نظراً ، عىنى مھارت ، عىنى فضىلت و ياردائت
ظاھر اولوب قحفنىڭ اوقىسى سىترايلدىگى دماغنىڭ مھارت ، فضىلت ،
ردىئەت ملكە سنە مخصوص اولدىغى آكلا شلىمشدر .

بو علمى مسلك ماديون و مذهب جىرىيە موافقىدر دىە ردمە
قالقشانلرە قىقىون شوىلە جواب و بر مشلردر . « خىر ، موافقى
دكلدر ، زىرا دماغنىڭ ھىئەت جىمىوعەسى و بىوكا تىبە قحف تىربىيە نىڭ
تائىرىلە دوچار تەدىلات اولقىدە در . »

هر حالده محث قحف حقنده كى نظريات، بعض مشاهدات
ايله اكتساب قوت ايلكده ايسده هنوز تماميله فنا اثبات حقيقت
ايد مامشدر . بناء عليه مجارب فيه ايله ماهيت حقيقيه سى اثبات
ايدلينجه قدر اولسون بونظريه به تماميله امنيت ايدلمه مليدر .

متقابل الاقدام } Antipode كره ارض اوزرنده بو-
(لندينغز نقطه دن ومركز ارض دن

مرور ايمك اوزره تصور اولنان قطرك ديكر اوجنده بولنان
ادم ويا نقطه به متقابل الاقدام ديرلر كه بويله بر قطرك ايكي اوجنده
بولنان آدمير بر برينه آياق آياغه كلش اوليورلر . فقط فضاده
يوقاريلق و آشاغيلق بولنديغنه ، و بزم بولنديغمز نقطه نك تام
قارشو جهتنده يعنى بزم ايله تام تعبير حقيقيه سى اوزره ، طبان
طبان بولنان بر آدمه قوت الى المركزه تابع اوله رق آياقلىرى
مركز ارض استقامتمده طورديغنه و بزم كى سمايى ، و آنده اولان
كواكبك طلوع ، مرور وغروبى تماشايلر . بزم طرفلرده نصف-
الليل اوراده نصف النهار اولور .

قرون قديمه و متوسطه ده متقابل الاقدام كيفيته اينتمازلردى .
حتى قريستوف قولومب آمريقايى كشف ايدم جگى سياحتى
تصويب ايتديرمك ايجون بونى آكلاتمه ده بك زياده مشكلاته
دوچار اولمشدر .

مدارين } Tropiques شمك ارض اطرافنده كى
(حركت سنويه ظاهريه سى بين المدارين وقوعه
كلور . بناء عليه مدارين آراسى كره ارضك الك صيحات منطقه .

سيدر . بوسيله بورايه « منطقه حاره » دینور . بومنطقه ده بزم اقليلر ده اولدینی گبی صغوق و صبحاق بریری تعقیب ایتمز ، موسم حصوله گنر . همان حرارت دایماً حکمفرما اولوب سنه نك اکثری قسمی قوراقلق ایله کچر . یاغمور موسمنده ایسه طوفان گبی یاغار .

مد و جذر } *Marée* قرك مد و جذره تأثیری بوگون
 } معلوم اولمشدر . ارضمزك قمر دیدیگمز
 بیکی دكز صولری اوزرنده عمودی بر وضعده بولندیقی وقت
 صولری جذب ایله بر مقدار قبارتیر . ایشته بو حادته به مد [*Flux*
 یاخود *Marée montante*] دیرلر . قمر صولری مد ایستیکی
 موضعدن سرور ایستدیکن صوکره صولر ثقلت اضافیه لری ایجابجه تنزل
 ایدرلر که بوگا جذر [*Reflux*] یاخود *Marée descendante*]
 دیرلر . مد و جذر کیفیتی قمر ارضه ذها قریب بولندیقی و محاق
 و بدر حالنده یعنی شمس ایله اجتماع و مقابله زماننده بولندیقی
 زمانده ، هر ایکی جرم سماوینك تأثیر جاذبه سی برلشدیگندن ،
 مد و جذر ك ، سار و قتلردن ذها قوتلی اولدیقی تدقیق اولمشدر .
 صولر تأثیر مد ایله ارتفاع کامله ارتقا ایلدکلرنده برمدت او حالده
 قالورلر که بوگا « مد تام *Haute mer* » و جذر دن طولایی
 صولر ك تمامیه چکیلوب برمدت حال سکونده قالدقلری وقته ده
 « جذر تام *Bass mer* » دیرلر .

قره دكز ، مرمره ، آق دكز ، خزر دكزی گبی داخلی
 دكز و گوللرده مد و جذر آثاری همان حس اولتماز درجه ده دره

Fossil اراضی قازلدینی صورتده بربری
 } مستحاثه
 اوزرینه ینیش اولدقلری پک ظاهر برطاقم
 اراضی طبقه لرینه تصادف ایدیلورکه بونلرک مختلف دورلرده
 اراضی استادیه اوزرینه صزه سیله ییغلدقلری آکلاشیلور .
 بو طبقه لر دن هر بریسی کره مزک دوچار اولدینی بر انقلاب
 ارضیدن ایبری گلدیگی و او انیاده او طبقه اوزرنده بولنان بالجه
 حیوانات و نباتاتک محو اوله زق او طبقه طور اقلری ایچنه
 گوملدیگی گورولمکده در . بوگون نباتات، حیوانات، و ساره دن
 بویله گوموللرک انقاضدن اله کچلره مستحاثه دیرلر .
 طبقه اولاده یعنی دور اوله عاید طبقه ده آنجق عضویتلری
 پک ناقص اولان سومکلی بوجک و قبوقلی حیواناته و غایت جسم
 نباتاته تصادف ایدیلکده در . دور ثانی اراضیسنده بر چوق
 بالق و غایت ایری زاحفه لره (سیلان و کرتسکله گی سورینچی
 حیوانلره) تصادف اولتیورسده مهملی حیوانلر گورلما مکده در .
 دور ثالث طبقه لرنده ذات الثدیله کورلمکه باشلارکه آنلرده
 فیل محمودی، آت بالخی، زرگردان، ایله کیریچی، ات یهین
 گویش گتیرن حیوانلر و قوشلر دن عبارتدر . دور رابعده
 زمانغز حیوانلری و یا مشاهلری گوریندورسده بو طبقه لرک هیچ
 بریسنده انسان مستحاثه سی گورلیور . زیرا بو طبقه لرده انسانک
 یا شامسی امکانسزدر .

مشهور (کویه) اکثرینسک شکلسز برر انقاضی قالان
 مستحاثه لری صنف و نوعلر تفریق ایتمشدیر .

Aimante } مقناطیس
مقناطیس و خاصه وجاذبه سی

تا ازمنه قدیمه دن بری معلوم ایدی . معدنلر ده دیر بولندینی مقناطیسه آگلاشیلور . اطبا بعض حاللرده گوزه قاچان دیر قیرتی ویا توزینی چیقارمق ایچون مقناطیس قوللانندینی گبی آفات عصبیه ده دخی معدنی لوجهلر حالنده بولنان مقناطیس خستهلق اولان یرلره کمال موفقیتیه تطبیق ایدیلور . موازنت حالنده بولنان برابر - مقناطیسه دایما شماله متوجه بولندیغدن شوخاصه سندن استفاده ایله یوصله اعمال ایدلمش و بوسایه ده سیرسغان تسهیل اولمشدر .

Magnétisme } مقناطیسیت
مقناطیسیت ایدیر . بری ابره مقناطیسه نک دیر بری چکمه -

سنی انتاج ایدن حادثه نک هیئت عمومیه سیدرکه بوگا « مقناطیس معدنی ویا ارضی » دینور . ایکنجیسی مقناطیس حیوانیدرکه بر آدمک دیگر بر آدم اوزرنده گرك اللر وسائر حرکتلر واسطه سیله وگر کسه یالکز بر امر مخصوص ایله اجرا ایلدیگی تأییردر ، بونک سبب اولدینی حادثاتک باشلیجه سی سیرفی المنام ، اویقو ، حالت بین النوم والیقظه در . اربانک سوزینه اعتماد ایدیلورسه مقناطیس حیوانینک تحت تأییرنده بولنان ذات تام الافکار اوله رقی سائر فی المنام حالنده بولنور ؛ اووقت افکار واذه انده بولنان شیلری حل وقرانت ومشاهده ، مسافه بعیده - ده کی اصواتی استماع ، اصلاطبه انتسابی اولدینی حالده اجرای طبابت ، برمرضک محانی تعین و مداوات مخصوصه سنی تبیین

ایرودها بوگا بگزرخیلی ایشر گورزش . مقناطیس حیوانی نظریه سنی ابتدا میدانه قویان آلمانیالی دوقبور مسردر . مقناطیسیت مسلکی هنوز دائره علومه داخل اوله مدیسسهده بوگون مسمرک کشفیاتی پکده خیالی اولمدینی آکلاشلسدر ؛ شو قدر وارکه ، حادثات مقناطیسیه ارائه عجایبانه پک مساعد اولدیغندن اکثریا عقائد باطله اربابی وشارلتانلر طرفندن دوچار محریف اولقدهدر .

Les anges ملکر حقنده کی تعریفاتی

ملکر } ارکان حربیه قائم مقاملرندن رفعت پک افدینک

حققه الاسلام نام اثر منظوملرندن اقتباس ایلدک :

حقدر ملکر	جسم لطیفلر
اولمازلر عاصی	ذات شریفلر
آنلرده یوقدر	تأیث و تدکیر
آنلر ایدر لر	هر امر و تدبیر
آنلر یمز لر	ایچمز لر اصلا
دائم اطاعت	ایلر لر اما
دردی مقرب	سارلری هم
ارض و سماده	مشغول هر دم
بودرت مقرب	اسمن لسانه
فرض اولدی الملق	هر مسلمانه
اولکی جزا	میل اولدی اول کیم
تبلیغ دینه	وحیه ملازم

نایسی ویکا	بیل اولکه دائم
ارزاقی خازن	کارنده قائم
ثالثه اسرا	فیل کیم بویولده
مأمور تقض	صور اولمش اولده
رابعده عزرا	بیل اولدی ای جان
ارواحی قبضه	مأموراوهر آن

موسم } Saison کره ارض اوزرنده بهار ، یاز ،

گوز ، قیش دیه درت موسمک حکم سورمه سی

یعنی موسمک اختلافی محور ارضک سطح استوائی اوزرنده کی

میلانندن نشئت ایلکده در . اگر ارض دور سنویتی اجرا

ایلدیگی اثناده شمس اولان میلنی محافظه ایلسه ایدی ، اختلاف

موسم وقوعه گلز ، اقالیم قطبیه ایدی بوز لرله اورتیلور ، اقالیم

معتدله ده دائمی بهار حکمفرما اولور ایدی ؛ فقط بواقلیملرده

میوه لرك کاله ایردیگی گورلمز ، مادرش تانک سطح زمینی تروج

ایچون تعطیل ایلدیگی خاصه تنویه ونیمه دن محروم قالان

مزروعا تمزده بهار ابتدای کوردیکمز فیضان مشاهده ایلمز ایدی .

مولده الحی } vivipare حیوانلر ، صورت تولید

لرینه گوره بری یومورطه دن چیقمه

(Ovipare) ودیکری جانلی اوله رق طوغرانلر (مولدقت

الیضه) دیه ایکی جیم صنفه تقسیم اولنور . بونلره (ذات الئدیا)

یعنی مهلی حیوانلر دینور . یاراسه دن بشقه بتون قوشلر ،

قطیسیه نك غیرى جمله بالقلر ؛ انگر کدن ماعدا . بتون زاحقه لر

(یرلده سورون حیوانلر) هپ یومورطه دن چیقارلر. ایکجی
 حالده یومورطه حیوانک قارننده یاریلوب یورئی اوراده ظهور ایدر.
 بونی ایضاح ایچون انگرک هر نه قدر جانلی طوغورر سه ده
 مه سزدن . نباتات اوزرنده تعیش ایندن فدان تی نام حیوانحق
 یازین جانلی طوغورمق و صوک بهار نهایتده یومورطه دن حاصل
 اولمق گبی بر غریبه عرض ایدر . شو یاقن زمانلرده بالمله حیواناتک
 یومورطه دن چیقمه اولدینی فنا تبین ایتدی . فریق یالکز قولو چقه یه
 یاتمله یومورطه نك آچمله سنده در هر بر میوده بر بیضی حاصل
 اولیور .

مولد الماء } Hydrogène «صو طوغورتان» دیمک اولان

بوغاز مولد الحموضه دنیلن غاز ایله امتزاج ایدرک صو حاصل
 ایدر . بونی ۱۷۸۱ سنه سی قاوندیش کشف ایتدی . کندیسی
 قابل اشتعال و شدتلی بر آلاو ایله یانار . شهرلرک تنویرینه یارار .
 هوادن اون درت دفعه خفیف اولدیغندن بالونلری بوتکله
 طولدیزلر . اجسام معلومه نك الك خفیفدر .

— اون طقوزنجی باب —

— باب نوره —

نصف النهار } Meridien قطبلردن کچمک و کره ارضی

نصف کره شرقی و نصف کره غربی دیه ایکی یه تقسیم اتمک اوزره

برمحلدن مرووری تصور اولنان طول دائره سنه دینور . بوگا
 نصف النهار اسمك ویرلمسی شمس بوداره اوزرنده بولدیغی
 وقت آتته تصادف ایدن بتون یرلرده وقت زوال یعنی نصف نهار
 اوله سندندر . برقطبندن دیگرینه برخط مستقیم طوتدیره رق
 گیده جک اولان بر آدم نصف النهاری دکیشدیرمش اولماز ، فقط
 شرقدن غربه ویاغربدن شرقه متوجها گیتسه هر آدینده بر نصف
 النهار دکیشدیرر . دیمک که دائره استوا اوزرنده آتته بیان نقطه
 عده بجه نصف النهار واردر .

بکر منجی باب

باب وار

Bathème رومجدهده . بوکله نك معناسی غطسدر .
 واقیتیز زیرا اسکی خرسیتیانلر واقیتیز اوله جقلری صویه
 طالارلردی ، شرقده بو معامله نك صحت وجوده مضرتی
 یوقدر . وقتیه واقیتیز یاسن ایلر ولدیکدن صوگره وبت پرستلردن
 دین عیسوی یه دخول ایدنلر برچوق بجر به لراجراسنی متعاقب اجرا
 ایدیلور ایدی . لسانمزده رومجدهسی عریسندن دهاز یاده متدار
 اولان اشبورسم « تمید » خرسیتیانلغه مخصوص اولدیغی وشمدی
 ایسه بونک یگی طوغان خرسیتیان چوجقلرینه اجرا ایدلمکده
 بولدیغی معلومدر .
 کمیلرک مدار سرطان ویاجدی ویاخود خط استوا آتندن حین

مرورنده ایچنده بولان طائفه ویولچیردن ایلك دفعه کچنلرک صویه غطسی عادتدر که بوکاده «تعیمداری» دیرلر .

یکرمی برنجی باب

— باب ها —

Hégir } هجرت نبویه { م . ع }
 فخر کائنات علیه افضل التحیات افندمن
 حضر تارینک مکة مکرمه دن مدینه منوره یه نقل و هجرتلری ۸ ربیع
 الاول سنه ۱ هجری و ۲۰ ایلول سنه ۶۲۲ میلاد اولوب گونلردن
 بازار ایرته سی ایدی .

ایشته بوتاریخ مبدأ سعادت اسلامیان اولدینی جهتله هجرتک
 ۱۷ سالنده اجماع اصحاب کرام ایله شهر قریه حقیقه اعتباریله
 بر تاریخ وضع بیورلدی که حالا تاریخ لهجرت دیه معاملات شرعیه
 وسائر مزده قوللاندیغمز بوتاریخدر .

فقط هجرت نبویه ربیع الاولده شرف وقوع بولمش ایکن
 عربی سنه لرک ابتداسی محرم اولدیغدن مبدأ تاریخ ایکی ایدن
 بر از اول بدأ ایدر . اوسنه محرم ابتداسی جمعه ایدی .

Air } هوا } هوا قدمانک ظن ابتدکی گبی بر عنصر
 بسیط دگلدر ؛ یوزده ۲۱ قسم مولد الحموضه
 ۷۹ قسم آزوتدن مرکب بر عنصر مخلوطدر . هوا طبیعتده
 بروظیفه مهم اجرا ایدر : حیوانات و نباتاتک حیاته الزمدر ؛

احتراق و بوندن بشقه بر شی اولیان تنفس آنجق هوا ایله اولور . بر انسان ساعتده تقریباً ۶ مترو مکعب هوا صرف ایدر : هوا انتقال صدایه واسطه در . صنایعهده قوه محرکه و ناقله مقامنده قوللانیلور ؛ محرك اوله رق استعمالی اوتهدنبری معلوم اولدیغندن یلکن سفاننک سوقنده ویل دگر مانلرینک تدویرنده قوللانیلشدر .

حکمدان (غالبه) و بونک شا کردی (توریحلی) هوانک ثقتی اثبات ایلدکلرندن « تضیق نسیمی » اصطلاحی فن کتابلرینه گیرمشدر . طولومه لرده صویک یوقاری چیمه سی تضیق هوادن نشئت ایلور ؛ قدمانک ظن ایدکلری گی « طبیعتک خلیه اجدانندن » ایلری کلیور .

هوای نسیمی } Atmosphere کره ارضی کاملاً
احاطه ایدن سیالات و بخاردن عبارت

بر طبقه در . هوسیو (بیو) نك قولنه گوره هوای محیطینک ارتقاعی ۴۰,۰۰۰ متروی متجاوز دکلدر . وسطی قامتده بولنان بر آدم اوزرینه وقوعه کلن تضیق نسیمی ۱۷۰۰۰ کیلوگرام اولدیغی حساب ایدلشدر . بوقدر بر یوکک آلتیده ازلیشمزه سبب جسمزده بولنان مایعاتک مقابله سی ایله موازنت حصوله کله سندندر . هوای نسیمینک سطح ارض اوزرینه اجرا ایلدیکی تضیق کره مزى هر طرفدن ۷۵ سانتیمتره جیوم و یاخود ۱۰ مترو ۲۶ سانتیمتره نخننده احاطه اتمی فرض

ایدیلن صو طبقه سنک تضیقنه مساویدر . هوای نسیمینک بو تهلکی یارو متروده جیوه، و طولومبه لرده صویک ترغنه اساسدر .
 رصدات هیئیه سیارات و پیکلرینک (قمر مستتا اولمق اوزره) هوای نسیمی ایله محاط و بناء علیه ارضخزله طبعاً مشابه بولندقلرینی اثبات ایلدور .

هیتت } *Astronomie* کوا کبک وضعیت نسیمیه ،
 اوصاف خارجییه و حرکتلرینک تابع اولدینی
 قوانیندن بحث ایدر بر علمدر . مبدئی ظلمات زمان ایچنده غائب اولمشدر ؛ فقط حکیم یونانی فیثاغورثندن مقدم بوبابده پک سطحی معلومات بولنیوردی . فیثاغورث ارضک گندی محوری اطرافنده کی حرکت یومیه سیاه حول شمسه کی حرکت سنویه سنی اذعان و سیارات ایله کوا کب ذات الاذنابی منظومه شمسییه اذخال ایلشددر . (۱۴۰ قبل المیلاد) اسکندریه لی بطلمیوس بوبابده بر مسلک مخصوص احداث ایتمش و بتون عاله قبول ایتدیرمشدر . بطلمیوس مسلکی فیثاغورث مسلکنک تماماً ضدی اوله رق ارضک مرکز عالمده ثبوتی و بتون کوا کبک اطرافنده دورانی فرضیاتندن عبارت ایدی . اون بشنچی عصر میلادی ده آلمان هیئت شناسانندن کوپرنیق بطلمیوسک خطیاتی اثبات و فیثاغورث مسلکی احیا ایلدی . کوپرنیکک ابداع ایلدیکی بومسلک جدید خلقک علی العیا اولان معلوماتنه مخالف کلدیگندن نه قدر مشکلاته تصادف ایلدیکی و حکیم شهبز غالبه نک بوبابده کی مدعیانندن نه صورتله

نگول ابتدیی معلومدر. غالبه مسلك مخصوصنی خلاف وجدان
رد اتمگه مجبور اولدیغی ائنده : « مع ذلك ینه مویور ! »
دیدگی مرویدر .

Hierogliphe } هیهرو غلیف
مصریون قدیمه و بالحا -
سه کهنه لرینک استعمال ایلدکری و معابد

وابنیة عمومیه اوزر لرینه حک و نقل طرزیه استعمال ایلدکری
« خط تمثالی » دن عبارتدر . هیهرو غلیف اشارت لرینک اساس
وضعی هربری بررکله یعنی اوکلرک دلالت ایلدیکی شیئی تصویر
ایدن برر رسمدن عبارت ایکن مؤخرآ بوش ککلره برر معنای
مجازی دخی و یریله زک یازی هم اشیا و همده اصواته دلالت ایلر
برحاله ککشددر . بویازیلر برچوق زمانلر معما و طلسماتدن
عد ایلدیکی حالده زمانم زده فرانسه علماسندن گنج (شامپولیون)
طرفدن مفتاحی بولهرق حل و قرائت ایلمش و مصر قدیمک شو
صورتله لسان و ادبیاتی احیا اولتمشدر .

یکرمی ایکنجی باب

— باب یا —

Anthropophage } یامیاملق
انای جنسک لحمی ایله
متغدی انسان یوقدر . اقوام مدنیه ده انسان

اکلی پک نادر حالات استثناییه ده ظهور ایلمشدر .

میلادك ايلك عصر نده رومه حكمدارى بولنان يتوس قدس، محاصره ايتديكى زمان بروالده چوجغنى اولديره رك تسكين جوع ايلشدر! اقوام وحشيه ده ياماملق عقائد باطله وانتقام اوزرينه مؤسسدر؛ آمريكا وحشيلرندن قاراينلر اسيرلرني بيرلردى؛ پولونيزيا قبيله لرندن برطاقى قربان ايديلن انسانلرى بيرلر، فقط هر قبيله كندى قبيله سى خلقنه بومعامله ده بولنديغى كورولما مشدر.

يانار طاغ } Voican } منظره جهتيه آتشلر پوسكورن
برطاغك تماشاسى قدر عظيم ومحتشم برمنظره

دها بولنه ماز. فقط مناظر ك اك دها شى ده بودر. اووقت جوارده بولنان هرشى آلت اوست اولور. قوه دافعه او قدر شدتليدر كه، عكس تاثيرندن يرلى ييقمق، تتره تمك، دگرى چالقماق، اك يوكسك طاغلىرى دويرمك، اك محكم شهر وابنيه يي خراب وبوتائيرى بك اوزاق يرلره قدر ايصال ايتك گي اك متين قلبلى خجانه كتوره جك حاللر پيدا اولور. ميلادك ۷۹ سالنده (وهزو) وولقانى پومپهئى ايله نابولى آراسنده كى (هركو- لانوم) شهرنى قسماً تخريب و صوكره بوس بتون يوتمشدر. شمديكى (بوزيجى) شهرينك آلتنده قالان انقاضى ۱۷۱۳ سنه سى برقوبى قازيليركن كهف ايدلشدر. كال دقتله اجرا ايديلن حفريات سايه سنده شهر ك حال سابقى تاميله معلوم اولدى. حالا اجرا ايديلن حفريات وتدقيقات اووقت اهالي سينك ترقيات ومعارفى حقنده اكتساب معلوماته خدهت ايديبور. دروننده بك از

انسان نەشى بولغىسى ھان ھې قاچمەيە ۋەقت بولىدقلىرىنى اثبات
ايدىر .

دنيا نىڭ چوق يىرلەندە عصرلردىن بىرى سونمىش ۋەتتى
مىللى ئىب ايدىلىش ۋولقانىلار ۋاردىر . بويەلەرنىڭ بىردىنبىرە ۋىكىل
شىدەتتە كىندىلىرىنى مەيدانە قويدقلىرى يەنى بىرپاتارىيە طوپىك آتلىنىمە
سەنە بىگىزىر بىرصدى ايلە قىمەسى آچىلوب يانارلار (ارىمىش مواد
مەدەنىيە) لىرى سىل كىي آقتىدىنى ، بەمىزىلەرنىڭ قاينارصولر ،
دىگىر بەمىزىلەرى چامور ؛ كوكورد ؛ ھوا ، مەشتەل غاز ۋىسائىرە
فەشقرتەدىنى كورىلور .

آيدىن ۋلايتىڭ بىر قىسمى ايلە آرالى دىگىزىنك (يەنى جزائر
بىر سەفەد ۋلايتى) آطلەرنىڭ بەمىزىسى ۋولقانىدەر . ۋولقانىلارنىڭ
اسبابى ھقندە پىك چوق قىل ۋقال اولمىشدر . بۇگۈنكى نەزىرىيە
اسباب فوران ايلە زىلزەلەر ۋطاغلىرىڭ اسباب ھىصولى نار مەركىزى-
يدىن ىبارت قىشەر ارضى غەيرەمسائوى صورىتدە قالدەرىدەرق طاغلىر
ھاصل ايتىدىكى كىي بەمىزادە بويە بوللەر بولەرق بىر جىل آتەشفشان
ۋبومىاندە زىلازل خەشە رىسان ھاصل ايلەر .

صوك

